

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 26666 - PREZIOA 3 PEZETA

Z. Argia'ren aste ontako kobrantza

Donostiko arpidedun guziei egun auetan bialduko zaie ordain txartela.

Arpidedunen berri

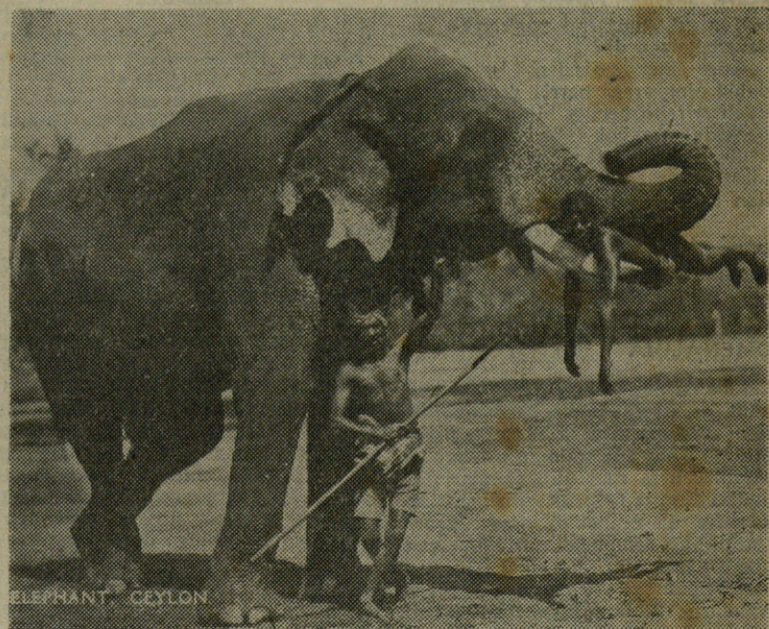
Gure arpidedun berriak gora dijoaz, azkeneko bi aste auetan 34 arpidedun berri izan ditugu.

VIET-NAM

Viet-Nam'dik gerra otsa eltzen zaigu. Eten-gabe, oso luze jotzen digu berri triste onek. Noiz bukatuko?

Areño ere iritxi dira euskaldunak. Eta andik —misiolari bati ta bere familiari esker— artu dtugu argazki pilla bat. Ango zerbait berri begiz jasoko otean dakarzkigu grafiko auk. Sorkalde ori, europeontzat beti berri da. Ezkerreko argazkian elefantea ikusten degu, alde aietako aberea. Adar orren gainean ere egon leike ba etzanda! Azpiko argazkian berriz, Aur Jesus dala edo esango dezute. Bai zera! Buda, Jesus aurraren antzean bai, lore zabaldu bat duala bere oinpeko. Eskubi aldean eskultore bat Buda'ren estatua egiten ari zaigu. Mutil au Saigon'go Erti Eskola'ko ikasle bat da. Irudi oiek emen ere, onezkero asko ikusten dira.

ORRIALDE GRAFIKOA

Greziar, jainko ez-ezagutuari jasotako irudi bat zan lenengo gizaldian. Ala, Buda eta beste jainko askoren berri jakinean giñan. Bañan jainko tximu —mono— aren berri jakinean gengozen. Orain badakizute eliz bat jainko tximuari eskeindua ba-dala. Gizona, ebo-luzio bidez, ez-ezik, jainko ere biur-tu zaigu tximua.

Eskubiko argazki ontan ez da partikularki ezer asko ikusten, baño ba-du zer gogoraturik gaurko Viet-nam'ekin. Erdi-erdian dakusuten etxegintza, gaztelu bat da. Orren inguru guztia Viet-connes beterik arkitzen da. Dardaiak errege-bidea erakusten digu. Argazki onen gainean berriz guda-neskak agertzen zaizkigu. Prestatzen ari dira bere erriaren alde burruka egiteko.

BIZKAIA

GALDAKAO

NEURE LANTEGITIK

Orain illa batzuk, erri auetako ertxadan nagusia bidaltu leuskubur buru edo parroko jaun barrria euskalduna zala jakin gendubarian, pozarren egon giñan Galdakao'ko euskaldunok, ta ainbat geyago itzlari trebea dala jakintiaz. Da alaxe da, gatzeleraz, erderaz beintzat itz ondo, zakon da mamintzu egiten dau da, beraz txonitzlari azkarrak, baña euzkeraz... orain etzako entzun iru edo itz baño, ertxadon ontara sarrajera egin ebanian ezik. Zergaitik? Abadiño'ko semia izan arrik eztabelako atsegin gure izkuntza?; ezin gintzake beste ainbeste esan. Berak erakutsiko dauku, aurrerantzian beren egiñenatzaz, egia, zuzena danik ezin gintzake ukatu.

Azilla'n 27'gn. jokatu eben «Galdakao»ko ostikolariak Basauri'ko «Baskonia»ren aurka, basauritarran landan, da, kementsu jokatu be kide edo ekipo bijak, baña ezetarikozitalkeri barik, naita alkarren etsai gogorrek diran kide ojek, jakina, ostikoketa arazoatan, auzokideak legez. Garrantzi andia leukan jokaldi orrek, kide biok doiazalako lenago lekuetan puntuz bardinduta... le-erro auek idatziten doguzan aldian legez, jokaldi orretan ezebelako batek ez bestiak irebazi; bardinduz bukatu, amaitu eben euren ekitaldi adoretua.

Ikusten dogunez, baña, Bilbao'ko egunkariak etziran jakitun Basozelai'an jokatu zan jokaldi bikañaz, bearbada «Galdakao»k etzabelako galdu, naita garrantzi andikua zan irugarren mallakuan artian. Astele-na'ko «Hoja de Lunes»ek gitxi idatzi eban, «Hiera»k gitxiago bazartxu baten da, «La Gaceta del Norte» eta «El Correo Español»ek bapaz, naita bakoitzak lau edo bost orri-alde ostikoketa gaiekaz beterik ekarri ebazen: Zergaitik orrenbeste bildur «dinamitarrai zuek lako gudazaliak izan da?

Gure mendigoizaliak be zintzo dabiz oien areto barria gertuten; ia udebarriarok bertan bildu al bagera bazkide guztijok. Balitzake beste egun baten, laster, zerbait geyago idatzitua arazo auetzaz, eurok dabilan lanak merezi dabelako.

BASA-JAUN

ERMUA

LUIS ALBIZU LOIZATE'RI OMENALDIA

Luis Arbizu (Luis Txikixa oso ezaguna da Ermua'n eta bere inguruetan; txistularia da azpaldi'ko urtietan eta baita ede soñularia; berrogei ta amar urte egin ditu soñulari Ermu'ko Zezilia soñu erezbaztean orixe izan da omenaldi orren izaera (motiboa). Omenaldi orri jun zan ogei'an izan zen, eta auxe izan zan aren Egitarrua (Programea) Meza Naugusia, Eleiz abes-batzak abesturik PEROSI'REN 2'garren Pontificala; geroztik, Udaletxean amarretakoa, Ezpata dantzariak (Ermu'ko taldekoak), Txistulariak eguerdiko soñua (Conciertua) Durango'ko Marindadekoak bildu zian bertara; Aurrekulularia Migel Mari Salaberria; eta Santa Ceciliares batzatzak eguardiko soñua. Ilaren ogeita bian, Santa Cecilia zanez; eresbatzekoak eta eleiz abes-batzak, afari baten alkatu zian eta Luis'eri egin zioten euren ezkintza (erregalua); au izan zan omenaldiaren bukaera.

Gure aldetik Zorion bat eta orrela jarrai dezula txistua jotzen eta gaurko gazterai, A.R.C.E.'ren bitartez gure soñu ederrori erakusten. Orrela itxarotzen degu.

GILLERMO BENGOTXEA (TXINDURRI) ETA JOSE FUNDAIN'EN MEZA

Jun zan ogeita zazpian, goizeko amarretan izan zan Meza, Euzkal zale bi oien izenean euren sendi eta adiskideak antolatua, eta esan bearrekoa degu oso gizaki azko izan zala; esan ere adiskide bi oiek oso mai- tiak ziran gure artean. Goian Bego.

ZINUUA

BERMIO

Gazte gintzala, gomutaten gera, gurasoen aginduz, Eguen arratsal- dietan —garai artan Ikastolarik ez

egoan arratsalde onetan— zozpal bi-lla joaten giñan erri onetako gazte asko erriberako entzi-gintzatarra, euren eurrrian egoten ebazan zugatz jaurtiari zozpalak kentzen etxe-ko sukaldeak bearduna betetzeko.

Sasoi artako ibilkerak oso gogor edo astunagoak ziran gaurkoak ba-ño, baña ume-gazte arek, astutasun guztiak arren, zintzo beteten zuen euren gurasoen aginduak. Zergaitik? Gurasoak euren seme-alabaren etorriari arduratsu zaintzen ebazalako.

Gaurko ume-gazteak lengoak ba-ño obeto azita dagoz baña ezbeard-iran danetan. Orain, ez amak ez be- ste inork agindu, ze lenengo arpegi illuna erakutsiko dauzue, ta bigar- renez erantzun motz edo garratzen bat entzungo dozue.

Orain, ortarako zer egiñik ez dau- kie, ordu geiago igaroten dabe euren jolasetan edo arazoetan. Gañon- tzeiko, angoye edo emengo arti- sta edo futbolistak aspertuten da- bez eta, euskerea eta beren joan- etorriak eurentzako ezer-azak ete diraz? Zergaitik ez ortariko ordu batzuk euskeran sakontzen igaro?

Lenengoz, burutasun orek kentze- ko aitak eta amak daukie egin be- rra, batez-be erakutsi euren gura- soak eureri erakutsi eutsezan era- kuste eder eta zoriontsuak. Agiri dal, guraso askok ez dabe erakutsi bear dan legez euren seme-alabari, baña ba-daukie Euskara ikastolak. Zergaitik ez sartu lenbai-len? Jaki- ña da 200 inguru diraz joaten diran- ka, baña gure errirako gutxi diraz. Zeinbat obeto izango litzake ikasto- la onek txiki aurkituko balitzake?

Orretarako gurasoak daukie es- kabide onen erantzuna. Sasoi da gurasoak eta semeak bide argira etirtzeko, etxetik asi ta toki guztie- tan Euskerari eutsi, gogor eta sa- konki, danoren onerako.

U. T'J. M.

GIPUZKOA

ZARAUTZ

EUSKAL JAKINTZA'REN ALDE, ABESTI, ITZALDIKERA ta IPUI ESATE 8'gn LEIAKETA

Il onen 18'an izango da jai-aldi au. Aur eta gaztetxo asko ari dira gertutzen kide artzeko egun ontan. Urtetik urtera ikusten degu gar- rantzi aundiagoa artzen ari dala, ta ez bakarrik gure errian eta bere in- guruetan, baizik Gipuzkoa guztitik, zergatik irratian bidez, leku guzti- tatik entzuten da ja-aldi au.

Eta jaiaren edertasuna alde ba- tera utzia, adibide bikaña ematen digu ume auen jokaerak zarragoi- ai. Ainbeste egun lendik asi ta, beren buruak gertutzen ari dira gure iz- kuntza ta oiturenganeko maitasunak eraginda.

Jarraitu bide ontatik umeak, zuek zerate Euskal-baratzako gaurko asia ta biarko igalia. Euskalerria, zuek nai dezutena izango da.

ANTZERKIA

Gogor ari da aspaldi ontan gure antzerki taldea, «Nor alkate» an- tzezteko asmotan.

Ezan digutenez, il onen erdial- dean izango degu au ikusteko zoria. Bazan ordua. Joan dan urtean Ga- ragarrilletik, ez degu antzerkirik izan Zarautz'en. Badakigu antzeala- ri auek, beste lanak ere badituzte- la, baña txango luzegia iruditzen zaigu oraingo au. Ia emendik aurre- ra, sarriago ematen dituzten.

Jakin degu baita ere, Parroki'ko gaztediak osatu dula beste talde bat, «Oñarri» izenekoa. Zorionak! Ia bi taldeen artean betetzen diguten Euskal kulturaren arlo onetan Zarau- tzen nabartzen zan utsunea.

SASKI NASKI

ONDARRABI

EGUERRITARAKO

Ezagun da eguerriak gainean di- tugula. Badabil, beintzat, emen, jai abetarako gertu bearra.

Udal edo ayuntametuak Eguerri Abesti Sariketa eraldu du urtero bezela.

Sariketa ontara dijoazen talde-koak geinez amabost urte izango di- tue.

Abestu bear diranak: «Gaur da nere kristauak», «Toquen las pan- deretas» eta taldeak nai dituen be- ste iru.

Zazpi sari jarri dira, milla laurle- kotik seireun bitarte.

Gaztetxoan eta euren irakasleen artean egundoko berotasuna jarri du sariketa onek. Ta zaletasunik aundienarekin ari dira ikas saioak egiten. Alderdi ontatik begiratuta denak dira lendabiziko saria merezi dutenak.

Guk eztakigu lengo urtetako sa- riketen berririk; baña aurtengoan ikusita galdera au geure buruari egin diogu:

Ondarrabi bezelako erri baten, au da oraindik euskerak irautean duan errian olako sariketan abestu bear diranak euskerazkoak izan balira bakarrik inork protestarik egingo ote zuan?

Erderak izan daikezan eskubideak guk ezagutu egin bear ditugu, ta besteak ez euskerak dituanak milla gau zatan?

Dana dala sariketa au gorengo maillakoa izango dala oraindik esan leiteke.

Ortaz kanpora ere gauza ederrik izango da emen eguerri jaietan. Amutetik gurti eder batek urtengo du abeslari dantzari ta abarrekin. Ta biziakin egindako Belengo Estal- pea aitz zulo baten jarriko da.

Aita Ladislao or dabil batera ta bestera punta guziak lotzen ta nai- ku da bera tartean ibiltea ikuskizun bikaiñak gertuko dizkigutela uste osoa izateko.

Bai, orren ziurtasuna badegu.

ZORTZEZ GARBIARI

Zortzez Garbia Birgiñari bere egunaren aurretik bederatzirren aintzatsua egin zaio eliza nagusian, goiz eta illuntze.

Aita Ladislao izan da izlari, beti bezela entzuleen gogoko itzaldi bi- kaiñak egiñaz.

KAMIÑAZPI

ZEZTUA

ERRI-GIZON BERRIAK

Tamalgarria izan da Zestua'n ger- tatua. Beste errik aurreapenari begi- ra jokatz, ta gure txokoa alderan- tzia gertatua da begiak itxutuz. Zeñen errua izan dan? Borondatea jartzea naikoa izango balitz, baña gizonak bere asmoak aurrera eramate- ko, zerbait geiago jarri bear du be- re aldetik. Eginkor bear du izan. Alkar-jaketak, billeretan bear dira itzak, baña auen urungo dotoz egintzak. Egintzarik ezbada, itzak aizeak eramaten bait-ditu, ta lenean gelditzen gera.

Ziñegotzi edo konzejalak aukera- tuak ditu erriak. Lau urten (ezbear bearez korik sortzen ezbada) erri- ko arazoak zuzentzen saiatuko diran- ak.

Ixtillu pranko izana da, baña erriko zuzendaritzaraño eramateko gure laguntasunen bearran arkitu oi ziran, ta erriak berengan uste osoa jarriaz or nolatan erriko-etxean jarri ditun. Izenak ara emen:

Zulaika'tar Jaxinto
Sorazu'tar Iñaki
Echeberria'tar Apolinar
Unanue'tar Karlos
Aizarna'tar, Joxe Mari
Ezeiza'tar Joxe Mari

Erriko-etxea daramazkiten egite- korik bearezkoenak, berak zabal- dutako erakunde orrian diotenez dira:

Erakusketa gaia
Etxe-egintza
Turismoa
Erri ta bailleretako bearrak [zuzendu.

Denak ongi daude, baña auen gañetik egin bear nagusiena, lan-to- ki berriz sortzea ikusia dago. Lan- tokiak zortzen ezbait-dira, arazo oiek bela zuzendu leizke.

Erakusketa gaia zuzentzera dijoa Urola ballerako sortu danezkero. Etxe-egintza badijoa aurrera. Erria txukun ikusi nai badegu, zerbait geiago bearra ordaindu, ta txango- zaleari (turistari) ikuskizun, erre- tazun, lasaitazun...

Umeari ikas-bidea eman nai dio- gu, baña biarko egunean zerbait izatea, osatzen badira, galdera au egin nai det. Erbestea joan bear al-dute beren biziera aurrera atera nai badute? Zer gertatzen da Zes- tuan!

Mutillak balio badu, naiz erri maitale izan, samindurik baña kanpora erten bear sendia aurrera atera nairik.

Emakumeentzako lan-tokiak? Emakumeak asko lagundu lezake. Abestzako ere lan-tokiak sortu bearrean arkitzen gera. Astean bu- kaeran ezlitzake gaizki etorriko as- te-sari bat edo beste, gizonezkoen ganean jartzeko.

Egin bear danen irturria emen da- goala esango nuke, Erria asi, aundi- tu, aberastu indartzeko iturria. Er- bestea joan diranak berriro onen-

beste maite duten kabitxo etortxe- ko bidea.

Zer esasa badet gai ontaz baña Izuzatzen ari da ta bukatzera noa, gure ziñegotzi berriari zorionak opaz ta Jaingoikoak argituko al- zaitue zuen erabakietan.

ANTZERKIA

Ikas-jolas taldea, ekinaldi gogo- rrak egunero egiten ari omen da, gabon inguruan antzestutze- ko asmoak ba-dituzte. Oraindik ezdute egunik izendatu ta, irakurleok, noiz danik eziñ esan. Bakarrik esango det bi ordu igaroazi nai dizuete- la algar bizian beren «Ito edo Eskon- du'kin».

EZKONTZA

Ilia onen 10'an ezkonzen zaigu Garate-tar Arantxa. Euskal-lan tal- dekoa neskata au ere. Bigarren aukia usten zaigu egun gutxien ba- rruan. Dena dala, zoriontsu izan zaie artzera zoazen biziera berri ortan ta... sortuko dira ordezkoak zure erakutsibideak jarraitzen badute.

EUZKO

BERGARA

EUSKEL-ANTZERKIA

Joan dan Azilla'ren 25 ean euske- razko antzerkia euki genuen Berga- ra'n, emen bertako «ERNAI» izene- ko teatro-zaleek emana. Bi emanal- di, bigarrenean jendea ezin sartu ala, lenengoan ere ez gutxi. «ITO EDO EZKONDU» izan genuen ikus- kizun. Beronen presentazio edo aur- kezpena Mari Kontxi Aranguren an- dereño liraiñak egin zuen, oso ego- ki ta apain, Mari Kontxi bezelako neskata egoki ta apainari dagokio- nez. Aurkezpen ortan esan zuenez «antzerki-gai ariña, ez du arazo sa- konik arrotzen, ez malkorik atera erazitzen ere parre egin bearraren puruz izan ezik»... Eta bete-betean iritxi zuen bere xedea ikuskizun pa- rre-kilikagarri onek; izan ere «ER- NAI»ko neska-mutillak txinpartak atera zizkieten teatro-gaiari, be- ronek eskatzen duen bixitasun eta ga- tza bete-betean emanez.

Zenbait lagunak sarreerarik gabe gelditu bear izan zuten, baña aurki izango dute antzerkigai au beara Bergara'n bertan ikusteko aukera, askok orrelaxe eskatuta berriz ere bertan ematekotan bait-daute «ER- NAI»koak.

Orain Oñati'rako asmotan daude, Gabonil onen 16'an edo ola. Erri ontan ondo ikusiak izango diralako- tan gaude, oñatiarrak oso euskeltza- le jatorrak eta antzerki-zaleak bait- dira, ta «ERNAI»koak orain urren- go an izan ziranean oso ao-goxo ona utzi bait-zuten, sasoi artako «ZE- RUKO ARGIA»n, Oñati'ko berri- saillean, «ERRIZALE» nere aspaldi- ko lagun onak esan eta guk pozik irakurri genuenez.

«ZERUKO ARGIA»

Beste lan bat ere, ederrik askoa, burutu zuten «ERNAI»ko neska- mutill euskeltzale gartsuok, len apa- tu degun antzerki-jai ori zala bide, «ZERUKO ARGIA» salgai jarri ta arpide edo suskizio mordoxka ede- rra bilduaz.

«ZERUKO ARGIA»n oraindik oraintsu irakurri degunez, amar mi- lla arpidedun izatera iritxi bear omen degu aurki. Ta guk Bergara' tarrok xede edo desio orri buruz, gure erriko esatera zaar batek esan- ten duena egin bear degu... «ARRA- PAR Y PASAR»...

TXOMIN

DONOSTIA

EUSKAL JAIA VICTORIA EUGENIA'N

Abenduaren 18'garrenean, egua- diko amabi-amabietan, Euskal Jai Nagusia antolatu digute «IKASBI- DE» taldekoak. Entzugarri ta ikus- garlri bikaiña eskei: iko zaigu egun eta ordu orretan. Ona emen guzia zeatz:

Lenbizi, Txistulari gazteen saioa, Ernani'tik ortara etorria Ondoren, Lertxundi'tar Benito, kantari be- rriak, gaur-gaurko aidean bere abes- tiak eskei: iko dizkigu. Goizaldi'ko Dantzariak dotoz urrango beren oi- ñetako arintasuna erakusten. Berri- ro, kanta berrietara joko digu Idoia Garmendia, neskata yayoak. Eta Tolarte Zortzikoteak jarraituko du kanta lanean. Onela bukatuko da lenengo Jai-aldi zatia.

Bigarren aldia Julian Lekuona, apaizak asiko du, ber e kitarra ta abotsez jaia alaituaz. Txolarte Zor- tzikoteak bigarren saioa eskei: iko digu ondoren. Txistulari gazteak, bi- garren saioa urrango. Goizaldi Tal-

deak azkenengo jardunarekin buru- tuko dute lana. Jaiaren agurra ta dantzari ta kantariaren agerpena, Jo- se Maria Iriondo, Loiola irratiko izlari jatorrak egingo du, oi duan bezin jator.

JAIZALE

LEGAZPI

ITZALDIA

Azaroaren 10'ean, Artzai Onaren Ikastetxe-ko aretoan, Oargi'k anto- latuta itzaldi garantzitsu bat eman- zigun, Aita Jose Agustin, Urretxu- ko Nekaldirarrak, Euskal-erriko Ja- kintza, «Kultura»ren une-aldia az- tertuaz.

Itzlari atsegiñ eta garbia bera; Zeatztasun egokian mintzatu zitza- gun aditzaera emanaz zeñen une es- tuan arkitzen geran, euskal erriko Jakintzari buruz, eta euskaldun da- nori dagokigun eginkizun ardura- tsuak erakutsiaz, Jakintza au indar- tu, osatu, aberastu dezagun, nai ba- degu euskal-erria Erri bezela iraun erazi.

Orain edo, sekula ere ez, zion itzlariak, ez bagera len-bai len eus- kaldunok artu gaitun lozorro orre- tatik esnatzen, laister gerala erbe- te jakintzaren mendean, gure asaben bitartez datorkigun antziñako iz- kuntza, oitura, edesti, eta ertlan- dana oinperauta. Ez alda au tamal- garria, batez ere, euskal errian jai- o eta bizi garanondako?

Gure maite-maite degun erri au berpiztu eta indartu dezagun, aurre- neko eginkizuna, izkuntza... euske- raz mintzatu, euskeraz irakurri, eus- karaz idatzi, au da eusaldun osoak izan.

Badakizute Legazpi'ko gazteok, Aita onek zuengan daukan uste eta itxaropema, jakintza aberats baten bidez gero-ta euskal erriago izan dedin.

EIZTARIAK

Aurtengo udaazkena ez dute oso mardula izan uso garaian gure eiz- taria, gutxi izan beardute xerata- tu dituztenak; beti bazuten zerbait, aizerik eza, edo oso goitik zijoazte- la ta eziñ iritxi beren tiro daunba- teko asarreak jaurti arren, bakarren batzuek bakarrik eatxi dituzte, uso samalda gaxo oiek bakandu aundi- rik artu gabe joanak izan bear dute ego aldeko bazterretara.

Baia ez uste izan eiztari oiek ku- kilduta geratuta diranik ez, uso biz- korrak igaro diraneko, eiz aundia- goaren ondoren bulartsu eraso diote, basaurdetara alegia, lenengo ate- ra-aldian Araba'ko mendietan ill ere bai bi basaurde, aunditxoak iño- laz ere, muturreko zurda luzeak bi- dali zizkidaten neri, eta oiek etziru- diten oso txikiak beintzat, eiz- tariok afari atsegiñean Telleriarte' ko Uxtarri jatetxean janak dituzte beren giarra goxoak, eta nik bizar luze oieri begirakada batzuek egi- ñaz atsegiñ artu bear, ez bai nuen beste biderik.

Mutillak... urrena iltzen dezute- nean, urgatzeko isatsa bada ere itxaro detala jakinean zaudete, eta eiz ugariak opa dizutedala ez za- lantzik izan.

KIROLAK

Bai pelotari eta, bai ostikolari, aro onean darabilzkigu aurtengo onetan; Pelotariak igandero jokaldi ikusga- rriak ematen dituzte erriko pelota- lekuan, Garaialde, Aldanondo, Arra- tibet, eta abar, goi erri-barrutiko leiaketan beste erri-barrutikoen aur- ka ari dira nor txapeldun atera.

Ostikolariak, Iltintza lanengo sa- llekoak, beren taldekoen aurreneko jiran lenengo geratu dira, eta biga- rren jiran ere toki orri eusteko itxaropenez bateak gañera; jo muti-

(8'garren orrialdean jarraitzen da)

Zeruko Argia

Zuzendaria:
JOSE IGNAZIO GABILON-
DO PUJOL

Naparroko-Kantuarri ta Ara-
goiko Kaputxinoak
argitaratua.

(Carlos III, 22. Pamplona)
DONOSTIA'n

Oquendo, 22; tel. 26666

ARPIDE-SARIA:

Urtekoa ... 150 pta.
Erbestean ... 225 pta.
Aidez artu nai bada, galdetu.

Erriko Eskolak eta besteak

Aspaldiko auzia izan da errietan Eskolak zeiniek ordaindu ta diruz babestu bear dituaneko eztabaida. Gobernua katolikua ez da baina, au gertatzea ezta arritzeko; baina Gobernua katolikua dituzten errialdeetan ere eztabaida berdina sortu izan da askotan.

Eta gure artean, auzi au berriro piztu du Campmany jaunak "Servicio" aldizkarian argitaldu duan idazlanaren bidez. Auzia bere sustaira eraman ezker, au da itz gutxitan: gure artean eskola batzuek Gobernuaren ardurapean dau de. Aren esku eskolotako gastua ta Maixu-Maistren lan-saria. Beste eskolak Gobernuaren ardurapean ez daudenak oi dira. Onela Moja ta prailleen eskolak, eta beste norbaitek ere bere "ain artzen ba-du ikastolen bat irikitzea, au ere eskola askatua beze'a kontatzen da. Gobernuaren mende eztagola zuzenean, alegia.

Gobernuaren mende ta ardura, peko eskolak **ERRIKO** **ESKOLAK** dute gure artean izena. Ta orain, gure artean, eskola kontuan daren pagakizuna ain eskasa degu. Iriakaskintzaren akatsak nola ondoen zuzendu ditezken asmatu bear da.

Campmany jaunak alde bateko ertzeraz jo du onan: "Irakaskintza auzia ezta konponduko, dio, Gobernua bere eskolei bakarrik laguntzen ez dion bitartean. Au Erlijiosoen eskolen aurka dijoa zuen. Beraz, beste eskolak ez tute Gobernuaren diru-laguntzarik artu bear.

Lenbizi aitortu bearrean gaude, "gure artean eskola gitxiegi ditugu"; maixu-maistratan ere eskas galtz; aur asko dira eskola gahe, ezjakinean bizi diranak. Guzia, itz batean premi "orrian arkitzen da. Beste aldetik, —dio—, alper-alperrik da premi onen aundia aita-tzea.

Gozo esan, garratz esan, inork ezta aintzakotzat artzen gure egin bear au.

Erriko eskolak onen urri dabil-tzan bitartean, —jarraitzen du Campmany-k— Erlijiosoen Ikastetxeak gain-betea eta aisa dijoaz. Auen eskolak, ordea, oso garesti jotzen dute guraoentzat, eta one-la aberaskumeentzat bakarrik dirudite egiñak. Erdi-maillako pamilietako umeak oietara joaten ba-dira, gurao ain dirudunak ez tiranentzat oso diru pixu aundia sortzen da, seme-alabak etxe oietan tartzea.

Gobernuak, —onela esaten digu idazle orrek—, begirapen aundia

izan omen die Erlijiosoen Ikastetxeak. Eta auek, begirapen orri esker, egundoko irabaziak ateratzen omen-dituzte. Onela, egoera negar-garria eldu omen dira Erriko Eskolak, eta Erlijiosoenak, garestiak eta diruz eta ikas'ez beteak.

—oOo—

Nundik sortu bear degu kontu onen zuzenbidea? Gure Campmany-k bereala arkitu du erremedioa. Gobernua ezpezaie lagundu bere eskolei besterik, eta onela maixu-maistra onak eta ongi sarituak eta eskolak ere bear bezelakoak izango ditugu.

Emen burugabekeri bi batez ere ikusten ditugu: lenengo au. Len eskola fa'tan ba-gaude, Erriko Eskolak bakarrik babestuta, beste eskolak zer egin bear dute? Gobernuaren laguntzarik gabe, merkaturko aldira Eskola Askatuak?

Eta bigarren, au da Campmany-k ez tione eria. Erlijiosoen irabaziak, beste eskoletakoak baño lan-sari gutxiarekin egiten dira. Jakiña, erlijiosak etxe berriak eta lur berriak artzen ba-dituzte, alako bizi-erria eginda iristen dute itxurazko gorakada ori.

Bakoitza bere buru ezta bizi; baizik guziak Nagusi baten mende. Guzien irabaziak poltsa bater dijoaz. Guziak mai berdina dute, ta Jainkoagatik bizitza latzean diardute. Prakedun eta gonadun maixu-maistrak ala-bizi ba-lira. Bakoitzak bere seme-alaben eta emazte ta senarraren bizi ta oigia atera bear ezpalute, aisa joango litzazieke ere bizibidea.

—oOo—

Gure iritziz gauza auek ez tute kontuan artu Campmany-k. Eta kontu onen zuzenbidea, gure ustez beste alde batetik sortu bear da. Irakaskintza Gobernuak, gure politzikotatik ateratzen du. Guziok berdin ordaintzen ditugu ortarako zera edo kontribuzioak.

Beraz, Irakaskintza daramaten Eskola guziak, legean jarritako kon-dizioak betetzen ba-dituzte, Gobernuarengandik jaso bear dute bere lanerako diru-laguntza. Onela guzientzat "duan" eman al izango litzazie irakaskintza, beartsu, naiz aberatsei.

Inor ezpedi, beraz, igari jarri besteak itota. Erriko Eskolak duan, Gobernuak pagatuta. Beste Eskolak, diru-laguntza gahe, aberatsen-tzako bakarrik.

Eta pobreak zer? Ezjakinean ito? Orra azkabide arlotea.

ONATI'KO J. E.'REN «EUSKERIA»

IMANOL LASPIUR

188^{garrengo} ZERUKO ARGIA asterokoan «EUSKERIA» izenpean Onati duzuten euskalkiatzaz idatzi duzu.

Ez dakit nor zeran, baña au ongi dakit: Euskera gutxi bezela darabilzula, jator dakizula.

Onatiar dagizu, ordea, eta onatiarren euskera konplejua aztindu edo nai duzu. Zenbait eta zenbait base-ri muturretan gertatu zaidan: «Guk ez dakigu euskeraz ondo egiten» ta orrelakoak esan oi dizkigute. Nola liteke bada, erderaz iya deus ere ez dakien euskaldunak, euskera txarra duela edo geizki dargela esatea?

Jakiña, eritxo bakoitzak bere euskalkia du Euskalerrian, eta gaur arte ez dute azoka ta dema tokietako artuemanak besterik izan. Gaur, ordea, —zuk diñozun bezela—, apaiz izlari bat dala ta edo, irratitik (naiz eta gutxi) euskeraz egin dutela edo, Arantzazu'ko kalendario takoa dala, edo Fernando Amezketa'ra'ren ipuiak dirala, andik eta emendik «Tolosa» aldeko euskera jasotzen da, baita ere euskera «osotoa» dala-ko ori. Orduan, batez ere bizkairaz edo egiten dan tokietan berek ez dutela euskeraz ondo egiten esango digute. «Tolosa'koa bai, Tolosa'koa» esan oi dute.

Tolosa'ko euskera oso ona ta gozoa da (laister ez dakit zer izango dan baña), baña Arratia'ko euskera ere oso ona da. Zein ohea dan aztertzea astakeria izango litzazie. Biak dira euskera onak. Tolosa'n tolosar obeto egingo dute, baña arratiar Arratia'an obeto. Ta biak dira euskera. Biak zaindu ta indartu bear dira, Onati'koa ta Eibar'koa zaindu ta indartu bear genitukien bezela.

Onati'ko zuen izkera, batez ere joskera, beste batzuen añakoa dala? Orixe bai! Zurea bai beintzat, bikaña gañera. Or dago gure gogo edo jenioa: joskeran bati-bat. Kabbalot ta bentania esatea baño zaldia ta leioa esatea ohea dan arren, ez du onek gaitz aundirik; joskera edo sintaxiak bai ordea; tresna onen bidez egiten dugu gure oldozmenen antolaketa, gure buru-pentsamentuen antolaketa. «Ni Donostia'ra noa» edo «ni noa Donostia'ra» ez dira berdiñak, naiz eta bigarrenari indar edo enfasis bereizi bat eman; ezin, inoiz, lenbizikoaren añakoa izan. Badirudi lenengo itzetan Donostia'ra joatea dala agirikor, bigarrenetan «ni joatea» dirudien bezela.

Oso komenigarria litzazie, ta, nola ez! gure negozio-gaietan ere euskeraz idaztea. Baña badirudi gure buru ximeletan ez dala sartzen negozio-idazkiak eta telefonoak euskeraz erabili ditezkenik.

«Bai, biar bertan bialduko ditzutegui bear dituzuten milla tuerka oiek». Gero ordea, karta artuko dugu eta: «Muy señor mío»: Con la presente le confirmo... Utikan! Ez dugu inoiz bururik jasoko.

Ona izatetik at, polita litzazie bakoitzak bere euskalkian idaztea. Orrela, ugaritasun au indartuaz alkarren elgiak ondo ezagutzera gertotze, eta, orrela, gure arteko artuemanak estutzera. Baña, badakizu, alde batetik, agian, anarki bezela izango litzazie. Erri bakoitzak bere izkuntz ofiziala du, eta alde batekoak eta besteak iya berdin idazten dute. Andaluz landuak, berak, gaztelarrez idatziko dizu. Orregai-

tik, eta guztiontzat tresna berdina egon dedin, badugu nolabait ere osatuko euskera bat, naiz eta gaur hatxeak len ez bezela ugaritu. Baña hatxe auek ez naute beldurtzen, ez, lapurtar influentziak izutzen ez nauen bezela. Ez, ala edo ola euskeraz ari geran bitartean ez naiz ezerren beldur. Orregaitik, nire euskera eibartarra danarren, «osotu» ori ikasten alegintzen naiz.

Etzaitut ezagutzen, baña ezagutzen zaitut. Zure idazkera maitagarri zait benetan. Jarraitu orrela eta landu Onati'ko euskera eder ta indartsu ori. Gauza ta gai guztiak erabili ta idatzi euskeraz, baña, batez ere gai astunak, serioak, bizitzakoak, negozioetakoak, GUZTIAK. Ez euskera txakurrarentzat, bi urteko aurrarentzat eta neskamearentzat bakarrik utzi. Aurrera Onati'ko euskera orrekin!!

Zenbat buru ainbat aburu

Zuzendari adiskide
Donosti'n

Emen bidaltzen dizut beste lerroxta bat, egokia iruditzen bazaizue zuen zenbakirako. Naiko da ontaz.

Bigarrenkoz, zorionak azken zenbakian zenioteneagatik, alegia, azken illeko arpidedun berrien albiste pozgarriagatik. Au dala ta, aspaldian nagoz esateko, zerbait gai onetzaz.

—Zabalkundeari dionez, naiko ederki adierazi dezute zuen eraguntza.

—Azalari, presentazioari dagokionez, ta ongaria baderizkiozute, ara nere irupena: Formatori dagokionez, «erabilgarriagoa» egingo nuke, txikiagoa, patrikan eramateko modukoa, adibidez: Ecclesia, Cuadernos para el D., edo alde orretan.

—Aldatzea merezi ez duten sezioak: editoriala, errietako albisteak, Basarri'ren orria... Gazte naiz, Gazteagoak...

«Cartas al director», osore egokia irudituko nioke, orrek berpizten baidu aldizkari baten bizitasuna, ta orrek adieraziko liguke zuen artu-eman ta trukeak. Azken-orria, al danean beintzat, beti, alkar-izketa edo interview'ri utsiko nioke nik tokia. Atal berria:

—Pelikula ta diskoen berri, gaur-gaurkoak.

—Azken-liburuei dagokionez, epai egokiak.

—Kirolei tokia ustekotan, ariñago ta obeto.

—On litzazie ere, «Hoja de Lunes» de Bilbao'k egiten duan bezela, andik eta emendik artu, zati esnagarriak. Au da bertako periodista batek zidanez, H. de Lunes'en zabalkundea mugitu duana.

—Erbesteko korresponsalak...

—Euskal-aldizkariak dirala ta (ez det guk ateratzen dituguenagatik esaten) komentarioren bat, ausarti ta zuzen.

Ez dakit zerbait utzi dutan esan gabe, baiño nere apaltasunean or di-zuet gaurko nere gogoketa. Aldizkari onek ain erri-errikoia danez al dan sekzio guztieri etsi bear dio... seriotasun geiagao egitekotan, beste publikoa izango litzazie, orregatik tajutu nai izan det nere pentsakera.

Ta beste ezer ez. Zuek dezute, usterik baiño indar geiago... ta responsabilidade geiago euskeraren zabalkundean, ta aurrera jarrai bearrean zerate eten-gabe. Orregatik, nere asmorik egokiena opa dizuet aurrera ere orrelaxe jokatzeko.

Euskalerrian, izkuntz bi bai?

Iskuntz bi dagozala Euskalerrian entzun dot beti: "Euskera ta erdera". Eta esakun au euskaldun geyenok ontzat artzen izan dogu. Olan dalakoan egon gara.

Nire ustez, beti entzun dogu ori ezin geinke onartu; geyago azaldu barik beintzat. Ez bakarrik ori: Gaurko gure egoerari begiratu, Euskalerrian iskuntz bat bakarrik dagola esan bear geinke: ERDERA. Zergatik au?

Izkuntz bat baño geyago dakienak, erri danetan dagoz. Españian bertan be, ingeles, frantzes, aleman e. a. berba egiten dabenak, asko dagoz. Frantziar, Aleman, in... erri danetan bardin.

Baño Españian, Frantziar, edo Alemanin izkuntz bi, iru edo lau dagozanik ezin leike esan. Izkuntz bat bakarria baño eztago. Geyen be, bertako gizon batzuk bi edo iru izkuntza dakiezala esan leike; ingeles, frantzes, aleman e. a. dakiezalako.

Españiak, Frantziak, Alemanik euren agirikor artu-emonetarako izkuntz bat baño eztabelez onartu, izkuntz bat baño eztago erri orreitan. Ixileko ta bakarreko artu-emonetan, barriz, erri oneik beste izkuntz batzuk be erabilten dabeze; ori inok ezta galazo.

Suizan, barriz, edo Errusian iskuntz bat baño geyago dago, agirikor artu-emonetan izkuntz bat baño geyago erabili leikie ta.

Euskalerrian buruz be bardin esan bear dogu. Izkuntz bat baño geyago dakigun asko gagoz Euskalerrian, ingeles, aleman, euskera e. a. dakigu ta. Baña geure agirikor artu-emonetan, izkuntz bat bakarrik erabili geinke: ERDERA. Españiako Estatuaren barruan dagozanak: Españarra; ta Frantziaren barruan dagozanak: Frantziarra. Eta ikaragarriena: Gure izkuntza ezta gurasoak irakatsi dauzkuena, erdaldunena baño.

Eztaikit inoiz esan al izango dan, Euskalerrian izkuntz bi dagozala; baña ori esan al izateko, agirikor artu-emonetan biak erabili al izatea lortu bear dogu lenengo. Euskalerriko agirikor erakunde edo instituzioak euskera onartzen dabenean eta erabilten dabenean, orduantxe izango da euskera oso osoan Euskalerriko izkuntza. Orduarte, barriz, euskaldun batzuk dakigun izkuntz bat bakarrik izango da, nai ta geure geurea dala ta guztiz maite dogula esan.

Eztot uste gogorregi izango naganik, planteamentu

au oraingo euskaldun gitxiagatik egin dabela badiñot Nik dakianez, beintzat, Eleizak bakarrik erabilten dau euskera agirikor artu-emonetan. Geyago inork ez.

Eta eztaikit esan al balei, izkuntz "ofizial" lez Euskera Eleizak daukanik. Bere "Archivo" guztiak erderaz daukazalako; Goikuakin bere artu-emonak erderaz izaten diralako; Euskaldun "Conferencia Episcopal" ik eztagolako; eta, antza dagonez, gizonak Jaungoikoagana urreratzeko era onen lez ikusten dabenean erabilten dabelako euskera (bere egite geyenari begiratu beintzat).

Ezin neinke esan Eleiz-gizon guztiak onetara pentzaten dabenean, zuzena ez nintzake izango ta; baña, zergatik esaten dabe Eleiz-gizon askok: "Erderaz egin daiguzan eleizkizunak, erdera danak ulertzen dabelako, eta euskera, ez?". Eta zergatik erri askotan ain burruka aundiak daukaze erriarrak eleiz-gizonakin, Meza bat edo bi euzkeraz ipinitako? Eta zergatik Bizkaiko erri baten gerra ostean jazo zana: Orduarte euskeraz egin arren, erri orretako erretoreak Eleizako itzaldiak erderaz egiten asi zan, agindu eutsielako; baña dirua eskatu bear zanean euzkeraz eskatzen eban?

Ikusten danez, bide batetik doia dana: "Gauzak lortzeko ERA ONA danean erabilten da euskera". "Balio dabenean". Baña, zaindu bear dogun gauza on bat lez ezta ikusi nai euskera; eta gitxiago, aberastu ta zabaltu bear dogun tresna on bat lez, geure nortasunaren tresna bat dalako. Geure Eleiza jokabide ontara eroatea nai geinke.

Euren artu-emonetarako izkuntz "ofizial" lez, euskera dauken beste erakunde gitxi ezagutzen dodaz. Bana bat bai. Esatarako, ERRI GAZTEDIK, Euskalerriko gazteen "Acción Católica Especializada".

Baño zenbat eta zenbat euskaldun erakunde, erdera euren izkuntz "ofizial" lez daukenak? Eta zenbat eta zenbat euskaldun euren artu-emonetan erdera geyen-tan darabilenak?

Onetara au izanik, Euskalerrian izkuntz bi dagozala, egiazko gauza lez esan geinke?

Edo izkuntz bat dago: ERDERA; edo amaika dagoz. Baña ez gaitzan enganatu, Euskalerrian izkuntz bi dagozala esanda...

JULEN CALZADA

1966'ko irailak 20

ONGARRI
PENTSVAK

Ardura aundiz zabaldu degu aurrengo pentzu pilla eta nunaitik entzun ditugu txalo ta zorion milla. Eskerrikasko baserriarrak, ez guaz besteren billa: ONGARRI gaur ta beti zuentzar ongarriz izan dedilla.

Bere lenengo irteeran denok ikusi dezute trebe eta orrela jarraitu nai du gaur ondo ta biar obe. Baserriarrok: egin zerate iturri on baten jabe, gero ta geyo ematen du, ta eskatu beldurrik gabe.

APATAMONASTERIO - ATXONDO - BIZKAIA

SARB EN ARDURAPEAN

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN-EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Donosti'tik egunero:

Bartzelona, Zaragoza, Valentzi Madrid, Oviedo, Gijon, Iruña, eta Bilbo'ra.

Astean iru aldiz:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta vigo'ra.

Eustasio Amilibia, 13 ta 14. - DONOSTIA.

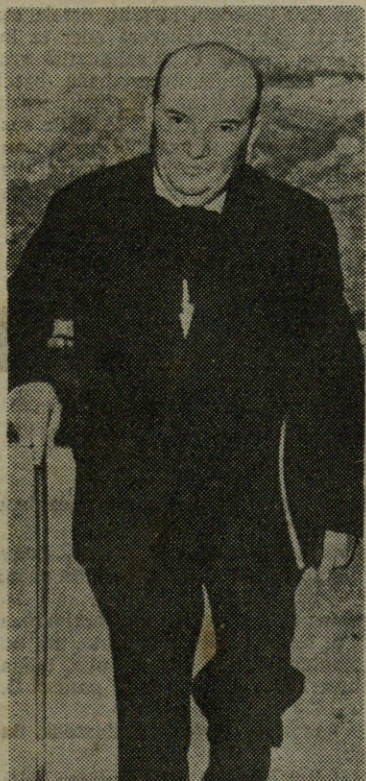
Tefnoak: 25.457 eta 26.987

Raoul Follereau

Bere deia mundu guztiko gazteai

1903'garren urteko dagonillaren 17'an jayo zan Raoul Follereau Nevers'en (Frantzia). Soborna'ko Unibersidadean (Paris'en) egin ebazan bere estudioak.

1935'garren urtean, Argentinako periodiko baterako jira bat egi- ten ebille'a, euki eban lenengo ar- tu- emina leprozoakaz.

1940'gean, alemanan eskuetan ez jausteko, Lyon'go konbento baten aterpetu zan eta arrezkero, mundu guztia arakatu dau dei onegaz: "Maitasunak salbauko dau mun- dua".

1944'gean, Roosevelt'eri idatzi eutsen esaten gerrako egun baten gaztetan daurien dirua emoteko gerra onetan ezer barik lotu zirea- nentzako.

Eta ez eutzen erantzunik emon. Geroago, beste dei batzuk be egin ditu.

Baia... iñor ez da aurreratu; ezer-ezean jausi dira bere itz guz- tiak.

Eta, atzen baten, O.N.U're dei egin dau, eta dei onek O.N.U'n erantzun bayezko bat euki dagian, mundu guztiko gazteai laguntasun bat eskatu dauzku: geure firmak, O.N.U'ra bialtzeko.

Eta emen daukagu gazte guz- tiei egin dauskun irugarren dei'ko itz batzuk: "Gaztedia. Mundu guz- tiko gaztedia: Gerra eta bakea zeuen eskuetan da'oz".

Jakitunak diñozkun lez, 8.000 bake firmak dira geure histori 'a- bur onetan. Eta onek esan gura dau gitiendik be 8.000 gerra izan direala. Ordua gizonen histori gor- din eta odol-zale au amaitzeko.

Atzeratu eta nekatu barik dea- darka esan egiozu mundua euren eskuetan darocnai: maitatzeko, le- nengo dasarmau zaiteze.

Baia, izan leiteke bakea, bene- tako bake bat, ilketa bian erdian dagoan bake-unea baño apurtxo bat geya'oz izan gura dauana, mundu- ko aberastasunik gey'nak eun gi- zonetik amabosten eskuetan ba'da- goz?

Egunerik egunera azten dagoan mundua, gozeagaz ilten dan artean, izan al leiteke bkerik?

Igazko urtean, orain urte bi ba- ño 0 milioi habitante geya'oz g'in- tzazan munduan, eta ostera, zerea- lak 60 milioi tonelada gitxitu zi- ran.

Eta, uste dozue olan lortzea ba- kea?

Iru gizonetik bi dira apurka-apur- kagoseagaz ilten dagozanak. Eta

beste amar urte barru, lau gizon- tik iru izango dira...

!!!Munduaren azkena, gizonen goseak aurreratuko dau!!!

Orregaitik, ba, gazte, ez zaitez nekatu; eta bildur barik deadar egiozu munduko responzab'elai:

Itanku gitxiago eta are geyago DANONTZAT!

ibombardeo gitxiago eta gexo- tegi ugariarok DANONTZAT!

ibomba gitxiago eta ogi geya- go DANONTZAT!

Igazko urtean zuetar'ko m'loio bat gazteak baño geyagok bialdu ebazan euren firmak O.N.U'ra. "Egun bateko gerrea bakerako" es- katuten. Eta ez uste izan ezer ezean lotu zirala firma ayek; ez. Iran'go Nagusi edo Sha'k munduko zori- txar oneri gerrea egiteko, egun ba- teko here armamentu guztian pre- supueztua bialdu dau. Au len'ngoa da; beste batzuk be itxartuko di- ra. Ez euki bildurrik, eta, ostera be eskatu zeuen firmetan maitasun guztia ipiñita.

Zer-gaitik Iran'ek bai eta guk ez?

Desarmau maitatzeko, banandu maitatuak izateko: geure superhi- bentziko kondizioak oneixek di- ra.

Maitatzen ba'dakizue, dan-dana salbauko da.

iBaia maitatu!, ez egun baten bakarrik, ezipabere ze, asko eta as- kotan. Egun guztietan; beti.

Ez zaiteze desanimau, ez zaiteze bildurtu. Itxi alde batera kobar- deak.

Gazteok, emon egizue bayetza edo ezetza; baia egundo be ez gel- ditu hide-erdian.

Zer edo zer egizue zeuen bizitza- gaz.

Jokatu daigun danok batera, eta zer edo zer egingo dogu.

ARRATIEKO BI

EPISTOLA

San Paulo Apostoluak Philipotarrai egindako Epistolaren zatia. (Phil. 4, 4-7).

Anaiok:

Zaudete beti pozik Jaunagan; berririo diotuzet, zaudete pozik. Gizaldi guztiak ikusi beza zuen ongi-naia. Urbil da Jauna.

Ez ezeren kezkarik euki; baizik-eta, beti ta beti, esker-onezko otoitz eta eskarietan ager bizaizkio zuen eska-bideak Jaungoikoari. Eta, asma-ala baño aundiagoa dan, Jaungoikoaren pakeak, gordeko ditu zuen biotzak eta zuen adimenak Jesukristo gure Jaunagan.

EBANGELIOA

Ebanjelio Santuaren zatia, San Joan'en Liburutik. (Jo. 1, 19-28).

Aldi artan:

Judutarrak, Jerusalem'dik apaiz eta eliz-gizonak bidali zizkieten Juan'i, «Nor zera zu?» galdetzeraz.

Aitortu zuan, eta ez ukatu.

«Ez naiz ni Mesias» aitortu zuan.

Aiek orduan:

—Zer bada? Elias al-zera?

Era arek:

—Ez naiz.

—«Igerlea»?

Eta arek:

—Ez.

Aiek orduan:

—Zeih zera?

bidali gaituztenai erantzuna eraman dezaiegun. Zer diozu zere buruaz?

Aiek arduan:

—Ni, basamortuan oiuka-ari danaren otsa naiz:

«Zuzendu itzazute Jaunaren bideak»,

Isaias Igerleak esan zuan bezela.

Bialdutako aietan batzuek, pharisaitarrak ziran, eta onela galdetu zioten:

—Zergatik bataiatzen dezu, bada, ez Mesias, ez Elias, ez «Igerlea» ez bazera?

Juan'ek orduan:

—Nik, urez bataiatzen det;

zuen artean dago, eta zuek ez dezute ezagutzen, nere ondoren datorrena; ni ez bait-naiz iñor,

ari oñetakoen lokarria askatzeko ere.

Guzti ori Betania'n gertatu zan,

Jordan-ibaiaz beste aldean;

antxe jarduten bait-zuan Juan'ek bataiatzen.

ZER GATIK EZ?

F. X. Kintana'k galdera batzuk, zirikagarriak geientsuenak, jarri ziz- kigun orain dala gutxi. Ez noa emen "zergatik" guzietan erantzutea, noski. I. Zubeldia, berriz, saiatu da gogo onez erantzun oiek arkitzen, naiz eta erantzun oiek erregegi asmatuak izan bear bada batzuetan.

Alare, ba dago puntu bat, Kintana'k altxatu duna, ondo zorrotzurik. Estudioen gaia, alegia. Ta oni buruz natorkizue.

Kintana'k galdetzen zun: "Zergatik ezin ditu euskaldun seminaristak apaiza izateko ikasketak Euskeraz egin?"

Eta Zubeldia'ren erantzunak, berriz, onela dio:

"Seminaristak euskeraz ikasi. Auxe nai nuke neronek ere, gure ikasketa guztiak euskeraz egin. Baño liburu oiek nork euskeratu? Jendea ba al dago prestatua liburu oiek euskeratzeko. Gure gogo bizia ere auxe da: gure ikasaldiak euskeraz egitea. A zer poza gurea au egi bihurtuko balitz! Ortze ateratzen degu "Jakín" Teologi, Filosofi ta Kulturaz-ko gaiaz idatzita, baño euskeraz ikasteko liburutik ezta- kagu oraindik".

Benetako eragozpen bat adierazten du Zubeldia'k, gogoan euki bear deguna: liburuaren eragozpena. Egia dio Zubeldia'k, oraindik beintzat, gai oietaz euskal liburutik ez daukagula adierazten digunean. Alare ez det uste orrekin erabat erantzuten dunik Kintana'ren "zergatik" edo galdera zorrotzari. Eta ontaz nere iritzia azaltzera noa, argi-ixingar bat eman nairik.

Ikas-bizitzan bi alderdi ezagutu bear ditugu; bi polo, nai ba dezute. Irakasleak alde batetik, eta ikasleak bestetik. Irakasaldia edo irakasgarria alde batetik, eta orduan irakasleak batez ere itzegiten du; ikasleak, berriz, orduan ixillik egoten dira, maiuaren erakuspenak edo iritziak entzun eta jaso naiean. Eta beste aldetik ikasaldia edo irakasgarria, eta orduan ba- koitzak ekin bear dio indibidualki bere lanari, bere etxean, edo bere zelai-txokoan, edo nai dun tokian.

Irakaslea, bere aldetik, ez da iñor irakasle uts bat. Irakasleak era berean ikasle bear du izan. Erakutsi aurretik, bere irakurgai antolatze- ra-koan, ikasle bat bihurtzen da irakaslea; orduan ikasten ari da. Orduan ira- kurri egin bear du. Eta guztiz normala deritzait, gaur beinipein, orduan frantsezez, eta espāñolez, eta deusthtarrez, t. a., irakurtzen ba du. Izan ere, orduan irakurri bear du al dun bezela.

Bañan bere irakurgai ematerakoan, orduan ez da ikasle bat, irakaslea baizik. Eta orduan euskal-ikasleeri itzegiterakoan... zergatik ez du euske- raz itzegingo?, ta, zergatik bai espāñolez?, edo frantsezez?

Espāñolez erakusteko deutsch-izkuntzatik espāñolera itzulpen bat egi- ten ba du... zergatik ez du itzulpen ori euskerara egingo? Askoz zaillago ote euskeraz jartzea, espāñolez baño? Ez ote dago or alperkeri edo erre- xeri tantaren bat?

Guztiz normala deritzait, irakurgai ematen ari dala, irakasleak zer- bait irakurri bear dula-ta, idatzita dagon izkuntzan irakurtzea: frantsezez, edo espāñolez, edo... , bañan ortik kanpora, erakusten ari dala, bere kol- kotik ari dala, euskal-ikasleeri euskeraz zergatik ez?

Ikasleak, berriz, bakarrik ari dirala, al duten erara egin bear. Libu- ruak frantsezez ba daude, frantsezez irakurri. Eta saiatu bear lirake, eak ere, arrotz-izkuntza batean dagona euskeraz asimilatzen. Au da: irakas- leari eskatzen zaiona, ikasleeri ere eskatu bear.

Eragozpenak oraindik? Bai ba. Iztegi tezniko baten bearrean gau- dela? Bai, bañan... euskeraz itz berriak sortu ditzazkegu noski, edo ta beste izkuntzetik artu lasai asko edo ez ain lasai. Soziologiari buruz ari gerala, batek "Elkargoa" esaten ba du, beste batek bear bada "Sindikatoa" esango du. Norbaitek "Diru-bidekeria" esango du, eta besteak "Kapitalis- moa". Ba ditugu gaur gure artean gazte batzuk euskeraz gai auetaz oso poliki ariko diranak, itz teknikoan bearra konpondu dutenak.

Bear bada, bat edo beste zerbait galdetu naiean egongo dira. Orren- besteok garrantzi bai ote euskeraz, edo espāñolez, edo frantsezez erakus- tea eta ikasteak? Bear bada, anekdota batekin obetogo ulertuko nauzute. Neri ta nere laguneri gertatutakoa azalduko dizuet. Elizkizun batera joan giñan, eta ia dena espāñolez egin ziguten. Andik irtetzerakoan, kolpetik esan nion: "Otza, motell, ze elizkizun otzal Ezin ori bizi". Berak berdin esaten zun. Beste laguneri galdetu, eta denak berdin. Andik egun batzue- tara elizkizun berdiña, dena euskeraz: otoitzak, itzaldia, abestiak. Irtetze- rakoan galdetu bati, galdetu besteari, eta denok pozez gañezka giñan.

Zergatik ori? Ez ote da gure izkuntzak gure barnean oiartzun aun- diago bat izaten dulako? Euskaldun batentzat euskeraz esandakoak ez ote dira beti sakonagoak izango? Bai, ba dago gure barnean zerbait, euskerare- kin batean bizi dana: gure nortasuna. Euskera kendu, eta gizon bat erio- tzara eramaten dezu nolabait; euskera eman, eta gizon ori piztu da.

Eta orregatik gure ikas-bizitzatuz euskeraren alde gaude. Naiz liburuak ez izan, saiatu bear giñake gure gaiak euskaldun mentalidade batekin asi- milatzen. Eta ortarako, euskeraz erakustea laguntza aundi bat litzake. Bañan ez bakarrik eliz-gaietan; ba dira beste gai asko eta asko. Ez ote zan Kintana ontaz ari?

MENDI-URRUTI

OIAL BIKAIN BERRI
ERAKUSTEGIA

ALDAMAR

Zuzenbidea: Aldamar, 2
(Reina Regente ertzean)
Urrutizkiña 1-54-65

DONOSTIA

ECHABE

ETXABE'REN

Mueble - Etxea

Fuero'en Enparantza
Urrutizkiñak: 841078
841124

ZARAUTZ

HERRIAK ETA GIZONAK

Elkarte obeago baten billa

Neretzat, Zeruko Argiaren teoriko bik idatzi dute, 194 zenbakian, sistema kapitalistaren akatsak erakusteko, gai biak, alkarren ondoan kojestioa gaurko ekonomizko arazoentzat eskatzen dute (kojestioa = guzien erabakia), nere iritziz, teoriko oyen joerak kapitalista liberalaren ideiatik iges egin nai du, beraz, oraingo sistemari euskarri bat eskeinduz.

Jatorriz kapitalistar sistemak uts andiak ditu, uts andi oyeke bete ezik ez dago benetako aurrerapenik.

Idatzi onekin sartu naiz Ibon Sarasola'ren irakurgaiari «Langilleen kojestioa».

Sarasolarentzat, Vallon, Frantziko gaulista ezker-tarren asmoa baiño gauz obeagorik oraindikan ez da sortu munduan. Jakin beza denak, Vallon lege-gai bereziak, (Art. 33), berotasun gutxi artu duela, oster, ori bai, Vallon'en iritziak zarata asko eta esames ugariak atera dute, izpide asko eta adierazte berriak ere bai «pankapitalismoa» aitatu da berriz.

Baiño Vallon'en asmoa zein da?, aux: «lege-gai bat, beren arauz langilleen eskubideak lantokietako irabazietan ezagutuak eta enparatuak izango dira».

Eta emen sortzen dira lenengo ukamenak, aitatu nituan idazlariaren iritziz, gure gaurko sistema ezin leike ondu, ta aldatu egin bear da ta orra or nola ontzea nai duten, ez aldatzea, niretzat aldatzea izango litzake, kapitalismo ustel onen truke beste sistema ezberdiñ bat jartzea, sozialistaren sistema edo obeago oraindikan, kolektibismoa, Llanos, Aita Jesulagunak eskatzen duten bezela.

Idazlari oyeke, teorikoak izanik ez dute nai egungo eguneko baldintza zeatzak ikusi, idealismo berezi baten atzetik doaz, euran alderditik beste alderdirik ikusi gabe.

Orratio, eztabaidak sortuaz, gaurko gizartearen kezak agertu araziz, ongiaren billa dabilta, egiaren billa, au ezin liteke ukatu, orregaitik nere lotsa irabazi dute noski. Lotsa eman arren ezin neike iritzi oyeke onartu, batez ere, Vallon'en ezorduko asmoa.

Vallon'en lege-gai eragabea Sindikatoak ezetsi du ta lantegietako jabeak nola ez. Gaiñera, Frantziko Gobernuaren gizon ospetsuenak, Pompidou, Debré ta Marcellin ia ezezkoa eman diote. Baiño ez izan bildur, De Gaulle'k autaldi atarian, Vallon'en umea erabili nai du, botoak irabazteko, besterik etxeratu ezin bada ere, autarkiak lortzeko balioko du beintzat «causa social» egiñaz.

Vallon'en lana, faszista on baten bezelakoa, zorro baten saguak eta katuak naste sartzea da, lantegietako ugazabak eta langilleak, denak batera, denak batera erabakiak artu, denaren iritzia gogoan artu erabaki bat ezarri orduko. Ori nola gertatu liteke, denak elkar artzea auzi ontan? Gaurko sistemakin ezin liteke, beste sistema obeago bat sortu bear da orretarako, sistema ongiena esan det «kolektibismoa» dala, sistema ori ezarriko balitzake dena joango litzake bigunki aurrera, gizartea obeagoa bihurtzeko, baiño nola jarri kolektibismoa, iñork bai aaldaki nola jarri litekean sistema ura, egungo baldintzakin, materialismoz gaitheza.

Vallon'en lege-gai dala ta ez dala, leendabizi aitatu bear dira oarpen onexek:

—Autofinantziazioa ez dago langilleen eskubideen aurka, sari geitzea ta autofinantziazioa batera joan litekez, elkarren ondoan.

—Gaiñera, autofinantziazioa (= lantegiz sortzen diran irabaziak aurreratzea) ireskorraren (=konsumidora) zama bat da, erosleak, ireskorrak, gauzak erosten dituztenean, salneurriekin batera autofinantziazioa ordaintzen dute.

—Autofinantziazioa ezin danean, diru ezartzeak, kapitalezartzeak (=inbersioak) kanpoko diruakin egin bear dira, merkatuan biltzen dan diruakin, eta diru au garestiagoo izaten da, lantegiarentzat garestiagoo, etekin (=interes) andiagoo ordaindu bear dalako, ta nola lantegiaren egintza merkeago saldu orain kapitalaren kostak geyagoak badira, kapital orren zamak astunagoak badira, lantegien diru aurreratze ezean.

Gai onek beste oarko bat dauka, ainbat eta ainbat lantegi dagoz, autofinantzio gabe, zer egin oyen langilleekin, lantegiak irabazirik ez badute nun dagoz langilleen eskubideak?

Baliteke, gure sartaldeko gizartean, oraingo galdera arri-garriena auxe izatea: sistema ongiena zein ote da, au gurea, kapitalistea edo sortaldekoa, sozialistea, sozialistek berriz, euren aldetik, golkoz bera galdezka dabilta, kapitalista sistema batekin bizi neurri obeagoa lortuko genduke ala ez? Gurea ikusten degunez nolakoa dan, gizonari jatorriz dagokion askatasunaren zurrupatzalleak.

Gizartean, gizonaren askatasuna lenen eskatu zuten erriak, «laissez faire» eskatuaz (=egiten laga), askatasun maila berezi bat lortu zuten, orain askatasun au ezetsi dute beste askatasun mail bat billatzeko, kapitalaren lokarri bereziak autsi nai dute, era berdiñean, Europa sortaldeko gizarte menderatuak, Estadu burokratararen lokarriak askatzen dabilta, oraintsukoak dira euren neurri berriak, kapitalistaren antzera, irabaziak eskatzen dute lantegietan, orain salneurriak merkatuko baldintzak ezarriko dute ta ez Estaduko burokratak.

Onela gure bide erdira etorri dira.

S. LARREA

Nahi ez dugun sistema

Artikulo hunekin S. Larrea jaunak «ELKARTE OBEAGO BATEN BILLA» artikuloan egiten digun kritikari erantzun nahi diogu. Larrea jaunak dio kojestioa proposatzen dugula kapitalismoari soluzio bat eman nahian.

Gainerantzekoen iritziak nahita deformatzea, gero deformazio huni kritika errex bat egiteko, ez da jatorra. Ezin dezakegu onartu kojestio-sistema eta sistema kapitalista ezberdinak diranik. Kojestioa ezin ditek gaur jestio-bide bat besterik izan, lantoki-maillean sistema ekonomiko oso baten barnean. Sistema hau, lantoki-maillean sistema ekonomiko oso baten barnean. Sistema hau, gaur, sistema kapitalista da. Kojestioaz mintzatzen geranean, jestioan langilleekin batera beste batzuek ere sartzen dirala esaten dugu. Hauak, noski, nagusiak dira. Hau ikusirik, agirian dago ez dugula guk pensatzen kojestioa kapitalismoaren ordekoa danik. Kojestioak, langilleen eta ugazaben jestioak nagusiak badaudela esan nahi du. Nagusiak badaude, produkzio-bide kolektiboen jabetasun pribadoa dagola esan nahi du. Produkzio-bide kolektiboen jabetasun pribadoa sistimam kapitalistaren oinarri bat da. Beraz, kojestioak sistema kapitalistaren barnean hedatzen da.

Zergaitik defenditzen dugu guk kojestioa, sistema kapitalistarekin ados egon gabe? Guretzat, kojestioa burruka-bide bat da, sistimaren barnean bainan sistimaren aurka.

«Gure lotsa irabazi duen» Larrea jaunak, Sarasola'rentzat Vallon'en lege-gaia (amendement) bainan gauza hoberik ez dala sortu munduan esaten du. Ondoren, esaten du, Vallon'en asmoa «lege-gai bat beren arauz langilleen eskubideak lantokietako irabazietan ezagutuak eta enparatuak izango dira» dala. Berririo irakurri dezala Vallon'en lege-gaia (amendement) eskatzen diogu Larrea jaunari. Lantokietako benefizioen zati bat autofinantziazioan ezartzen da. Vallon'ek, langilleen eskubide autofinantziazio hunen zati baten gainean eskatzen du.

Bainan Vallon bide-erdian geratzen da: beretzat langilleen eskuibdea, partizipazio bat benefizioetan besterik ez da. Langilleena da'a esaten dan kapital hunek, naiz benefizio hauek eman, ez du jestio-ahalmenik ematen.

Beneficio hauetan partizipazio hunetik, langillea sistema kapitalista barruan sartzea nahi da. Langilleak defendi ditzala nagusien interesak berean balira bezela. Hau nahi du neokapitalismoak. HHau da sindikatoak nahi ez dutena. Hau da guk nahi ez duguna.

Kapital honek ez die langillei benefizioak bakarrik eman behar. Jestio-ahalmena eman behar die. Eta hau da nagusiek onartu ezin dezaketena, beren indarra ondutako bailuke. Horregaitik defenditzen dugu guk kojestioa.

Larrea jaunak kojestioa «denaren iritzia gogoan hartzea erabaki bat ezarri orduko» dala uste du. Es dugu nahi guk langilleen iritzia entzuna izan dedilla, nagusiak erabaki bat ezarri orduko. Langilleak ezarritzala bere iritziak eta erabakiak nahi dugu.

Nagusiarekin, produkzioa benefizioaruntz abiatzen da. Langilleak bere bearren lortze-aruntz abiatu behar du produkzioa. Kapitalismoaren ebo'uzioak ugazabaren interesa (benefizioa) ez dala gizartearen interesa agirian jarri du. Orregaitik erabaki-ahalmena eskatuaz langillearentzat, ez da nahi bere interesak eta nagusiarenak batuzea. Bien arteko alkar-eziña agirian jartzea nahi da. Sistema kapitalistaren ukamenak garraztu nahi da. Ez da nahi langilleak sistema kapitalistaren barnean integratzea, kapitalismoa desintegratzea baizik.

Larrea jaunak, kolektibismoa sistemarik onena dala esatendu ondoren. Guk ez dugu hitzegin sistima onenaz. Gaurko sistimaren kontrako burruka-bide bati buruz itzegin dugu.

Larrea'k idealista batzuek gerala dio. Beste alde batetik, berak Aita Llanos'en kolektibismoa(?) proposatzen du. Ondoren, kolektibismoa ezin ditekela ezarri ai.

tortzen du, gaurko baldintzakin, materialismuz gainezka (?) . Nun arkitzen dira, beraz, idealismoa eta utopia?

Larrea'k, Vallon'en lege-gaiari (amendement), oarpen batzuek egiten dizkio, autofinantziazioa dala ta.

Lehendabizikoan dio autofinantziazioa ez dagola langilleen eskubideen aurka, zeren sari gehitzea eta autofinantziazioa batera joan ditezke. Autofinantziazioa arazo tekniko bat da. Eztabaida ezdatza autofinantziazioan, hau egiteko moduan baizik. Langilleen eskubide bakarri sari gehitzea dala onartzea, idea kapitalista bat da. Gaurko inbersioari emango zaion zuzenbideak etorkizuneko produkzioa erabakitzen du. Finantziazioa eta autofinantziazioa, kapitalistak egiña bada, benefizio-kriterioetan artzen du oinarria. Langilleen eskubide, beren bearrak eskatzen duena produzitzea da. Langilleak hiar-ko soziedade eraiki nahi badu, beharrezkoa da izan dezala gaur inbersioa zuzentzeko ahalmena. Hau da gaurko langilleen eskubide bat da. Ugazabak zuzendutako finantziazioa eta autofinantziazioak, langilleen eskubide hau ukatzen du.

Bigarrenengo oarpenari buruz: Larrea jaunak dio, autofinantziazioaren oinarria dan benefizioa konsumidoreak egiten dutela. Hau ez da egi osoa: erosgaien balore be-netazkoaren barruan, benefizioa sartuta baidago.

Bukatzeo, Larrea adiskideak ekonomia sozialistari buruz egiten dituen jardunetan, konzeptu-nahsimendu larri bat ikusten dugu: ekonomia kapitalista eta merkatu-ekonomia ez dira gauza berberak. Gai huntaz oso interesgarria iruditzen zaigu «Zagadnienia Ekonomii Politycznej Socjalizmu» liburua. Liburu hunek Polonia'ko ekonomista onenen lanak biltzen ditu, Liburua erderaz agertu da orain, «Fondo de Cultura Económica»k argitaratua, «Problemas de economía política del socialismo» Izenarekin.

Azkenengo puntu huntaz lan bat antolatzen ari gera hurrengo baterako, gaia benetan interesgarria iruditzen zaigulako, konzeptu batzuen argitzeo.

LARREA'RI ERANTZUNA

Beste edozein markakoa baiño
lru aldiz berriago ta gaurkoagoa

inter
radio **tv**

Saltzaillea:

CENTRAL DE MATERIALES ELECTRICOS S. A.

Ordaintzeko erreztasun aundiak

BERTSO BERRIAK

GAZTE BIURRIENTZAT JARRIAK

1

Bide galgarri asko dauzka gaur munduak, eta zenbait gurason biotzak minduak; zuen seme-alaba buru-arinduak pekatu lizunetan daude zikinduak... erakutsi Jaunaren amar aginduak!

2

Entzun, guraso biotz samindutakoak, amar aginduetan lendabizikoak; zuk baldin badakizu zorionekoak, au da seme-alabai erakustekoak: maite bear degula geien Jaungoikoa.

3

Gazte biotzekoak, entzun bigarrena, mixiolari-gisa nator zuengana: utzi bide okerra ta artu zuzena, otoitz egin dezagun al degun maizena, ta ez ibilli aotan Jaunaren izena.

4

Irugarrenak dio, arraba ta anaiak, garbi ospatutzeko igande ta jaiak; animako lanetan ez isan lasaiak, inguratzan badira uxatu etsaiak... auxen eskatzen digu guztion artzaiak.

5

Laugarren ontan egin zintzo errezoak, irabazi ditzagun barkamen osoak; bide zuzenetatik emanik pausoak, pamilian ibili izketa gozoak, ta beti aintzat artu zuen gurasoak.

6

Bostgarren ontan obe zuzen ibiltzea, debekatutzen digu kristauak iltzea, ta ernegaturik nor bera urkatzea; ori da Jainkoari eskua artzea, eta bere anima betiko galtzea.

7

Seigarren ontan bada zer gogoratua, Adan da Ebak egin zuten pekatua; naiz Jaungoikoa izan au debekatua, zuaitzetik artuta jan zuten frutua, eragikeria da andikan sortua.

8

Ta zazpigarrenaren beldur gabekoak, ostuta gauz askotaz jabetutakoak, gure artean zenbat dabiltz olakoak! bañan izatezkeror zorionekoak, beti izan gaitzen esku garbikoak.

9

Zortzigarren ontar begiraturikan, inoiz geldituzen naiz ni arriturikan: zenbaitek mintzatzeko ez du ardurikan, kaltegarri etzagun esan gezurrikan, ain gutxi gezurrezko testigutzarikan.

10

Bederatzigarren au, senar da emazte, egia danik askok ez dezute uste; bide galgarri ortan gain-bera zoazte, ta ezkondu gabeak ere zenbait gazte, agindu ontan kontuz ibili zaitezte.

11

Amargarreneraño iritxi gerade, au ere betetzera beartuak gaude; bañan zer esan nai dun begiratu gabe, nere ustez askotxo egiten dirade oker bidez besteren ondasunen jabe.

12

Ara agindu abek nik adierazi, mesedegarri dira, gazteak, ikasi; Jainkoaren grazian nai badegu bizi, eta zeru ederra danok irabazi, munduan obra onak egin lendabizi.

SEBASTIAN SALABERRIA

"euskal kirolak" sorta

112 Argazki aukeratuak gure erri-jokoetakoak
60 pezetan salgai.

FOTO ARTURO'N

Alameda Calvo Sotelo, 2

DONOSTIA'N

NERE BORDATXOTIK

Basarri

Danetik Zerbait

Euskalerriko amabigarren proba txapelketa nagusia Azkaiti'n izan da aurten. Ogeitamalau idipare neurtu ziran, eta lenengo lau sariak Bizka'i'rako bidea artu zuten. Berriz'ko «Antzua», Bermio'ko Benjamin Alegria, Lujua'ko Martzelino Zarraga, ta Erandio'ko Antonio Iñiguez izan ziran lanik geien egiñak.

Ni enintzan batere arritu. Bizkaitarrak aspaldiko maixu zarrak dira proba arazoan. Milla bider esana naiz, eta enaiz aspertuko esaten.

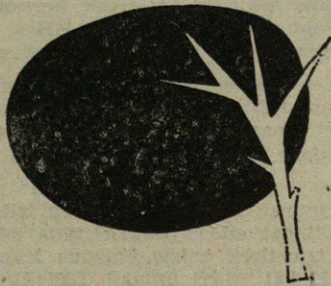

Traktoreak eta gañontzeko makineriak gogor ari dirala Euskalerrian sartzen?

Ezta itxura aundirik! Makineri berririk sartzen ez tanik enuke esango, baña idirik bakandu ezala bai. Bestela etziran ogeitamalau pare azalduko Azkoiti'ko probetara.

Probetan asko dabillen nekazariak, idiak plazarako ditula uste det nik, eta ez sororako ta etxeko lanetarako. Bestela nola ditoke batzuk bi idipare ta iru idiparekin azaltzea leiaketa auetara?

Etxean iru idipare dauzkan baserritarrak, jokorako ardura gela-go dauka etxeko lanetarako baño. Bixtakoa da alakoaren amets bakarra zer dan.

Beti negarra jotzen eztegu ari tu bear.

Gauzak diran bezela esan bear dira. Baserritar artean ere badaude ondo bizi diranak; diruz ondo osatzen diranak.

Mendiak pifuz garaiz aldatu zituztelako, gero ondo saltzeko suertea izan zutelako, au dalako edo ori dalako, dirutu egin dira, ta bapo bizi dira. Baserritar dirutsu oiek, estuasun eta larritasun gabe bizi diran oiek, idipare bat edo bi kapritxoz bezela edukitzearekin batere enalz arritzen.

Ori dute beren zaletasuna; oiek in gozatzen dira.

Eztira aiek zinera ta teatrora joango, Iñon probarik bada, araxe bai gustora. Bakoitzak geure jokabideak ditugu. Ala ezpalliz, aspergarria litzake mundu xixtrin au.

Danok igeltseritzan ikasteko grifia arturik, igeltsero bihurtuko bagina, etxe bat bakarra elitzake bukatuko. Argiñak, arotzak, lin-

terneroak, arkitektoak, pintoreak, peoiak, nun billatu?

Bakoitzak bere zaletasunak ekartzen ditu txikitandik. Batek bide bat artzen du; besteak beste.

Danok legortar utsak bagina, sekula ezkenduke arrai bat jango.

Neuri, egia esan, euskal deportetan gutxien gustatzen zaidana proba da.

Egunero ganadu artean dabillen baserritarrari, deportetan geien proba gustatzearekin enaiz batere arritzen. Artu-eman guziak ganadu artean ditu.

Idipare on batek zoratu egiten du; tiratzalle on eta piñak diranean, aren gozamenak eztu neurrik. Auetako batek au esaten zidan San Andres egunez Azkoiti'n:

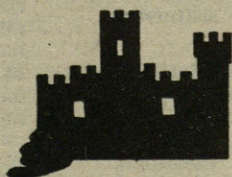
Munduko pelota partidurik onena jarri, beste batek sarrera ordaindu, ta alare ikustera enintzake joango.

Amabost duro kosta zait arratsaldeko saioak ikustea, ta beste amabost pagatu ditut gabekoak. Au zerrua da neretzat!

Ni batekoz bestera nintzala erantzun nion, baña asko poztan nintzala bera ain pozik eta kontentu ikusita.

Alkar errespetatzen jakin bear degu. Askatasuna da Jainkoak gizonari emandako doirik ederrena.

Nik bezela etezula pentsatzen, nere zaletasun eta apizioak ez-tituzula, ta ni zurekin asarretu?

Ez orixel oZaz zu zeure alde-tik, eta ni ibiliko naiz neretik.

Prontoira dijozenak probara dijozenagatik marmarrean eta gaizki esaka? Itxastarrak baserritarren kontra? Ezkonduak ezkon-gaien kontra?

Zuriak gorrien kontra?

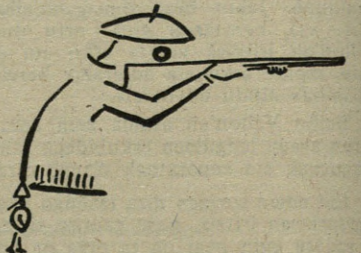
Ez bear dan ezaguerarik, giza-tasunik eta errespetorik balego; ez bear dan kulturaren jabe bagina.

Beste jaun bati au entzun nion Azkoiti'n:

«Iñork esanda enun sinistuko, neuk ikusi izan ezpanu, munduan oinbeste ero zegonik. Probak ikusteko prontoian tokirik ezta, alajañal!

Gizon ura etzan ondo mintzatu, ta ezta urre eman ere. Bear bada, Bilbao'n edo Donosti'n futboleko partidu bat danean, estu ta larri zelai aletara joaten dana izango da.

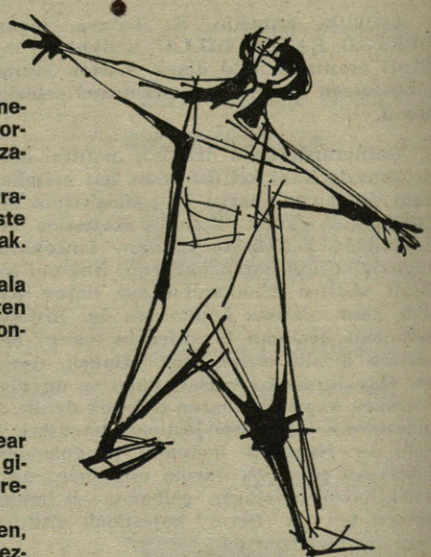
Ta euskaldun baserritar askorentzat, munduan erokeri aundia-gorik ezta asmatu, ogeitabi gizon praka motxetan jarri, ta pelota bati ostikoka aritzea baño.

Bestegatik gaizki itzegiten ari-tzea da egundo grazirik egin ez-tidana.

Bestegatik gaizki esaka ari danak, lautatik irutan, izango ditu akats galantak. Lenengoa or agertzen du gaizki esaten asten dan unetik.

Pekatarri eztanak bota dezala arria. Zerbaitetan utsegiterik ez-tuna santua da, ta santuz, gaur gaur bezela, eztaukagu aukera geiegirik. Toki danak lengoak bete zituzten nunbait.

Bat arrantziale itxua edo eiztari purrukutua dala?

Beste bati, prontoira edo probalekura sarri joatea gustatzen zaiola?

Irugarren arek gonak maitetxo ditula, edo ardoari eztiola neurrik artzen? Berekin daukate lanik asko!

Ta, zu, bat eta bestea maxiatzen etengabe ari zeran ori, besterik ez bezelakoren bat al zera? Seguru al zaude Iñon akatsik etezula?

Nik bat arkitu dizut ikaragarria, auzoaren jekatuak esaten asi zeranarekin batera. Ta... geiago ere izango dituzu. Auzo olenak baño astunagoak, bear bada.

Bizioz gañeztuta dagon bat, dirua modu txarrean gastatzen dun bat, milla peza eskatuaz agertzen bazaizu, libre dezu xentimorik ez ematea, ta zergatik emanen eztiouz berari aurrez aurre esatea. Ori gizatason ohea da kanpotik berriketan aritzea baño.

GAZTE NAIIZ

Betaurreko billa

ILLUNPEA

Arritzekoa da gaur gure artean gertatzen dana. Mio-piak jota edo gaudelakoan nago. Ni ez nauzute okulista ta ziurki ez dakit zer gaitza dugun, baina jendeak txarto ikusten duala dirudi. Leikena da ikusi nahi eza izatea, baina gure ikuspena eragozten digun gaitz baten menpean bagaude, betaurreko billa joan gindezke.

Errealidade konkretu batez mintzatuko naiz. Badira herri prolema dalata pakerik ez dutenak, politika aldetik biziki kezkatutik dauzkagunak. Herria izorian dakuste ta prolema hau konpondu arteko onik ez dute izanen. Herria, ordea, egitez salbatu behar da, ots, herria osoki arturik ekintza konkretu batzuen bitartez. Anhitzek, euren buruak euskaltzaletzat dauzkatenak, euren ideiak errealidadean finkatu gabe dituzte, herri arazoa sozial problemagandik bereizi nahirik ez dute erakundeen, estrukturaen a'daketarik planteatzen. Herria, izkuntza, etorkizuna, oiturak, dituzu holakoen buruasterik aundiena.

"Pacem in Terris" irakurri dutela dirudi, eta gogoan artu ere bai, baina ez osorik. Agian eurek aukeratutako edizioa osoa izanen ez dalako, edo dana irakurtzeko betarik ez dutelako, edo, eskolan bezela, "letra txikia" ikasi behar ez dalako. Ez ote da mimopi apur batek eragozten digutako? Herri eskubideen arrazoia, zapla, ateratzen dute, etnia bat osatzen dugunok geude bizibidea aukeratzeko dugun eskubidea, "letra aundiakin" idatzia bai dago.

Bitartean, sozial prolema, elkarteak osatzeko eskubidea, diru irabaziak banatzeko obligazioa, (obligazioa esan dut, eta ez karidade izena ematea), herri kultura, libertatea, t.a., ez al dira metro berdiñakin neurtu behar? jarraitzea? Zertarako izkuntza, bizi denboraren erdia lanean madarikatzen jarraitzekotan? Barkatu, baina ez nago zuekin, zenbaitzuk besteen odola EUSKERAZ txukatzea nahi izatera elduko gina. Eskubideak osorik edo bestela deusez.

Nere asmoa ez da talde baten asmo eta iritziak txurikatzea. Orregatik ontan geldituko banintz ez nuke ne-

re pentsamentua behar bezela azalduko. Izan ere bada beste talde bat sindikatua, langille komisioak, ekonomiku xistimaren aldaketa nola lortuko buru be'arri dabilzanak, ekonomi aldetik etekiñ obeagoa aterako dituzten erakundeak eta, batez ere, ondasunak obetoago partituko dituzten estrukturak nahi dituztenak. Langillea zerbait izan bearrean norbait izan dedin, lan gogorrean murgilduak daudenak.

Txalogarria benetan hauen jokabidea, ikusten bai dute ekonomiak herriaren etorkizunean emanen dion indarra. Baina ez nago ados bide ontatik egin ditezkeen gehiegikeriekin, egonimiekin itxuturik, herri nortasuna ta zakera aintzat artzen ez dutenekin, ondo eratutako "erdalerria" eratu ta ezarri nahi digutenakin. Teorian gauz bat esaten dizute eta egiteetan bestea. Eusko erdalerririk ez dut nahi. Bera hauen ikuspena, motza, estua, laburregia dugu. Ezin gindezke orrela bide luzean abantatu. Justizia bakarra da, ta bere osotasunean ez artze ezkeror alperrik ari gera.

Norbait izango da alegia len aipatutako bi puntuak ondo betetzen dituala uste duena, nik zorionak emango nizkioke. Baina adixkide, badakizu ametsak noiz nahi gertatu oi dira ta ametsetan gaudenik etzaigu iruditzen. Nik badaezpada ere beste puntu bat ere badala esango dizut.

Justizia benetan maite baduzu, pentsa ezazu "danak analak eta bizi bi alderdi". Euskal Herria ez da anhitzek nahiko luteken bezin ttipia, ibaiak bestaldetik etniak biziki jarraitzen du. Gure izkuntza, oiturak, langille prolema (eta ez nolanahikoak). Herria zabala da eta prolema garratzak.

Bestalde, gurea ez dugu zuzenduko, justizi giroan izan ezlik. Ez gaitzeza geroak izan. Zabaldi begiak deretxoa osoki defenditzeko, herri zapalduen etorkizuna guerakin bat egiñik bizitzeko. Hau ikusi nahi ez baduzu, ez dezu erremediorik, ikusterik ez baduzu badakizu betaurrekoak billatu.

ARRIETAK

BEGOÑA ARREGI

HEMEN, GAZTEAGOAK

GAZTERIA 66

Euskalduna irteten da noizik behin kanporat eta herria itzulirik egiten du gogoeta. Sakon konsideratuko du gaia ta baldin nire pentsaeraren parekoa ba da, ziur konturatu dela zein atzeratuak gelditu geran.

Musika da frogabide bat. Konparatu dezagun bestela gure soinu oraingo melodi berriarekin. Ez litzake gaitz konprenitza gure txikitasun haundia gai huntan.

Horregatik ba da ta gaurko melodia nola doan jakiteko, batzar bat dala bide, Ipar Amerikaren gazteria jarriko dut exenplu bezela. Halatan agian, gure herria lotsaturik aintzinarat ekin dezan.

Arratsa. Gazte multxo bat gela erdi ilun batean. Giro oso kargatua airearen kearekin. Mary, neska lirain ile luze batek kitarrean ekiten dio. Lehendabiziko akordearekin ixila biurtzen da gelaren erdian. Mary'k:

Esan aita:
Jainkoaren azala urdina al da?
edo beltza. Gorria,
morenoa, oria,
txuria al da?
Gizon guziak berdin ba dira
zeren ari dira elkar burrukan.

Denak beren mututasuna autsi ta, koroa eginaz:

Gizon guziak berdin badira
zeren ari dira elkar burrukan

Hemen ageri da nabarmenki oraingo gaztearen ezin egona ta zalantza. Konturatu baida, bere zer egin haundiatza, ta pasatako generazioen gelditasunaren aurrean arkiturik, ezin bere errebeldi bortitza disimulatu. Ezin ixilik gelditu. Une hontan jaio da Protesta kanta. Une huntan gazteriak, gaurko soziedadearen estruktura txarraren aurka altxatzeko, kantatzea, protesta egitea erabaki du:

Ez duzu konprenitzen,
zer nahi dutan esan?
konturatu zaitez
dutan bildurratzaz.
Botoia zanpatu ezkeror
ezin salbatu ginezke.
Begira edonera, mutil
sinisten ez ba nauzu ere.

Orain (agian onezkero modatik pasia), poeta bat jaio da Ipar Ameriketan. Bere poesiak (kantak) egin ta jenturrean kantatzen dituna.

¡Bob Dylan jaun andreak!
Ameriketako herrietan mogimentu berri bat sortu duana.
¡Dylan gazte trebeal ¡Inkonformismoaren arpegi garbi bat!

Nork ez ditu aditu: "Blowing in the wind" edo "Masters of the war" edo "Mr. Tambourine Man" edo orain hain eran dagon, "The times they are a changing". Arrigarria benetan abeslari hau. Bere abestiak, ez bakarrik entzuleen artean, folklorik abeslarien artean ere sinistu ezinezko

azeptazioa izan dute. Begira bestela. Joan Baez. Peter Paul and Mary. Peter Seeger'en hainbeste diskoetan. Han adituko dituzte Bob Dylan'en abesti famatuena.

Baino inkonformismo dotore hunen bestaldean, ba dago arpegi beltz bat. Snobismo tankera, berrikeri tankera. Batere entenitu gabe jokatzeko dutenen arpegi beltza:

Begira beatnikak
denak dira berdinak
denak inkonformistak
denak jazen dira berdin
denak pentsadore sakonak
denak pentsatzen dute berdin
letzen dute Sartre
letzen dute Kierkegaard
denak itzekiten dute berdin
denari gustatzen zaie abesti folklorika
eta denak Bob Dylan bezela,
kantatzen dute berdin.

Hunat hemen sasi protesta hunen aurka doan abesti xuxen bat. Lantza bat bezela konformismoaren kontra.
Bueno. Artikulua luzatu ez dadin, hemen mostuko dut hitz labur hauekin:

Begira mundurat gazte
sinisten ez ba nauzu ere.

EGIGUREN

EUSKAL ERRIETATIK

(2'garren orrialdetik)

Ilak, loitu ederrik artzen dezute La-txartegi aldean eta, merezi dezute zaudeten malla orretan txapeldun ateratzea.

AN-ZAN

ATZUOLA

Antzuola'ko erri kaskarren Azaroaren 13'an eleiz-ondoko ekintza-katolikan euskaldun abesti jator eta politik abestu ziran. Abeslariak auek ziran: Iriondo'tar Lourdes, Le-te'tar Xabier, eta Aizpurua'tar Ju-lian. Olako abestien egarri jendea dagona ondo nabarmendu zan.

ERIoTZA

Jun zaizkigu beste mundura Itur-be'tar MARTIN, Olaortua'tar ESTE-BAN eta Zabaleta'tar Secundina. G. B.

Martin «ES NUESTRO» askok us-tegabe jun zaigu; erri ontan ume-txoak ere ezaguna zuten bere ateraldi eta oitura xelebreaz. Esteban «ELECTRO» aspaldian makal xa-mar egon da gero joan da. Bera bezin gizon alairik erri onek izango ote du?

Auek ez ditugu errez aaztuko.

ARDI JANA

Sociedad Trekutz'koak urtero be-zela ardi jana izan dute joan dan larunbatean. Oraingoan igez baño ardi audiagoa izan dute. (25 kilo kanalera) Nola gertatu ote du Feli-sa'k ogeta amarek ori dana jateko?

DANOK BAT

Sociedad DANOK BATAK Zeci-lia Deunaren egunean 5 urte bete ditu inauguratuzala. ORI da-la-ta gaztari-erre jana urterobezela egin dute. Jan aurrerako Kortabarría'tar Jose Luis Presidenteak jarri zun konferentzi edo itz-alditxo bat: orretarako Linaziosro'tar Iñaki azal-du zun, eta onek oso ederki euske-raz gure aurrekoen oiturak azaldu zizkigun.

DORLETA

ERRENDERI

ZINEGOTZIAK OSATU DIRA

Kultura'koen aldetik beste bi kontzejal aukeratu dituzte, Jose Maria Martinez ta Juan Hernandez jaunak dira.

Beraz seikotea osatu da. Dudarik gabe lan asko egiteko zaletasun aundiarekin joango dira Erriko-Etxera, denan bear izango dira, ba-dago gu-re errian galtzabete lan.

ZILLARREZKO EZTIAIK

Ezkontzako zillar-eztaiak osatu ta ospatu dituzte, Migel Baselga ta bere emazte, Maria Anjeles Marti-korenak. Zorionak!

SASKI-NASKI

—Gaxoen zaintza duten JOC'ekoak adierazten digutenez, 1967'gn. urte-erdiko laguntza-txartelak artu leizke. Gero ta bear audiago dago gure erriari eta laguntza ugari eskatzen dute. Errenderi'k erantzun bezaio dei oneri: «Gaxo nago ta ni-taz oroitzen zeratela jakiteak zo-riotsu egiten nau».

—Irakurtzea maite dutenak erri-ko liburutegi edo biblioteka noiz irikiko dan galdetzen dute.

—Touring'darrak auspoa konpon-du dutela dirudi, berriz ere goruntz dijoaz.

—Gure erriko Aita Kaputxinoak eliz berriaren aspian gazteentzat klub berri bat iriki dute. Era guzi-tako yokoak, telebista, ambigü t'abar izango dira biltoki berri or-tan.

—Erriko Ajedrez-txapelketan, «Ereintza»'koak izan dira garaille jZorionak!

—Mendizale-elkarte arteko ar-gazki edo fotografi txapelketa'n, An-jel Gisasola, Fuljenzia Elizegi ta Luis Maria Etxebeste'ren argazkie-kin «Urdaburu» koak izan dira txapeldun. Argazkirik onenean, Gisa-sola'ren argazki batek bigarren saria irabazi du. jZorionak guztioi!

—Gabon eta Eguberri jaietarako abeslari ta gazte taldeak gertaketak egiten asiak dira. Ea danen artean giro alai ta errikoi bat eratzen de-zuten.

AÑARBE

AZPEITI

ANTZERKI ETA ABESTIAK

Abenduak 1, Soreasu antzokian jai aldi ikusgarri bat izango degu.

Ortarako azpeitiar talde jator bat, antzerki bat ateratzeko lanean asi zaigu. «Nnocente», Elias'tar Imanol' ek euskeratua azalduko digute, be-ra zuzendari dutela.

Antxieta abes-taldea, Altuna'tar Josu Miren (azpeitiar musikospe-tsua) buru dutela, an izango degu abesti eder batzuk ezkeñiaz. Lan ontan zergaitik asi diran ere esan bearra daukagu. Or biltzen dan di-rua, «Txokolo» sanaren sendiaren-tzat izango da, orrela izanik bada, erriak biar bezela erantzungo duela usten degu.

Antzerki gaia aitatu degun ezke-ro, jakitera eman nai degu, O.A.R.G.'k aurtan ere, beste urte-etan bezela (naiz da aurrekoan ez izan) «Jesus'en Bideetan», antzerki eder eta sakona, argitaratzeko as-moa duela. Uste degu, lenago aita-tutako bi gizon oiek lantegi onetan ekingo dirala.

LANA ETA LANGILLEAK

Langilleok kezkarik aundienetako lana degu, ez berez datorrigun oi-tura edo afizio bat degulako, baizik bere ondoren, bizi modu onetan opa ditugun on-bear denak datozte-lako. Lanagandik bai dator dirua, eta zori-txarrez, ori degu gaurko jainkoa. Zergaitik gaurko mundu onetan dirua jainko bezela artu? Ba-ñan ez goaz gai ori sakontzera.

Bein bear eta berriro ere, azpal-diko urteetan lagun izan degun «Krisis» ori zartu zaigu gure artean. Bai, Azpeitiko lantokietan lanez ex-kaz samar ikusten ditugu. Berriro ere bildurrez arkitzen gera, batiz bat burni lanetik bizi diran lante-giak, urte on baten ondoren, bi txar-rak, au da aspaldian bizitzen ari geran situazioa. Ez ote degu sendi langilleak, pixka bat seguridade geiago merezi? Biziazen erdia lana-ri eman eta gero, zerbaite geiago me-rezi degula iruditzen zaigu. Prole-ma au gure errikoak bakarrik ez de-gu, beste erriek ere berdintsu arki-tzen dirala badakigu, bañan zabal-dutako problema bada ere, geurea degu, langilleona, eta ziur gaude orrelako gertakizunetan oi dan be-zela, oraingoan ere zigorrik beroe-na guretzat izango dala.

ZERURA BIDEAN

Azpeitiar apaiz agurgarri genduan Etxaniz'tar Erramon ill zitzaigun, gure errian ainbat urtean lanean jardun ondoren zeruratu zaigu. Be-re sendiari atsekabea laguntzen diogu.

BEDERATZI-URRENA

Ama Birjiñ Miraritsua'ren bede-ratziurrena, bukatu gendun joan dan astein, Erruki-etxeko eleizan. Pozik esan bear degu, bederatziur-ren onetan, euskerazko abestiak entzun ditugula, eta ez entzun ba-karrik, baizik gure iskuntzan iza-tean gogotik abestu ere bai. Bide ortatik jarraitzeko dei egiten degu. Baita ere urtero bezela, asi zaigu gure errian Ama Sortzez Garbiaren bederatziurrena. Aurtengoa Aita Agirretxe, degu izlari. Jendetza aundia biltzen da, eta pozten gera, oraindik ere Azpeiti'ko erriak Ama Birjiñaren ganako maitasuna ba-duela ikustean. Jarrai dezagun au-rerra era, eta gogoz abestu dezagun gure antziñako «Euskal-erriko» abesti ederra, denok Amaren man-tupean bildurik.

EUSKAL-ZALEAK

ARANTZAZU

KARLOS PEREIRA IL DA

192-gn zenbakian esan neban, ze-lan Sindika trabena ondoan biar-rean ebillan katerpillar bat bide ondoko ormak uts eginda 150 me-troko trokartera ulari zan. Atzo arratsaldean jakin genduan kater-pillar orregaz batera jausi zan gi-zonaren barri. Niri neuri ez deust arien be arritu barriak, gertaturi-koak ia derrigorrez jasoko zala da-nori irudituten jakun da. Ba, Kar-los Pereira jauna —katerpillar au erabiltzen eban langilleazkenean il egin dala Basurtoko klinikan baten. Gizajoak, oraindik gizon gazte ta trebe bat izan arren, ez dau euki eriotzaren atzamaretatik urteteko beste indar. Ain ausita geratu zan geratu be! Lenengoko egunetan kli-nika ortako Zorrilla jaun neurologo medikuak agertu ei eban aurki nai-ko itxaropen. Baiña Karlos Pereira gizon gazte ta sendoiari Jaikoak dei-tu deitso Berangana, eta gizonok ezin ezer egin agindu orren aurka. Karlos Pereira-k 35 urteko andra

Jose Egileor galdu degu

Aspalditxotik eroria ikusten genduan Jose Egileor, gure euskal teatroko antzezgillerik onenetakoa izana. Alargundu zanetik, batez ere, kalean arkitzen genduanetan, oso etsia nabaitzen genduan.

Eta orrela joan da gure artefik, betiko bizitzara. Urtez eldua, ta azkenerarte bere euskal-gaitasuna erakutsiaz, ezagutu genduan gure adiskide zaarra.

Bere urte-aldia gogoratzeko, kontuan izan bear degu AAltzaga'ren aldia. Altzaga'k 1988'tik 1925'ga-rren urterarte, egundoko Antzerki-loratze ugaria es-keñi zigun. Garai artan, Pepe Artola'ren lana agortu zan eta Altzaga'ren garaia asi. Orduan gellendu zi-ran Euskal Antzerkian Gregorio Beorlegi ta Jose Egi-leor, gure lagun il berria.

Euskal Jaiak ba-zan, an ziran biak beren alegiña ta gaitasuna gure Antzerkiaren alde jartzen.

Erriz-erri ere biak erakutsi zuten, guzien pozbide-rako Txontxongilloen Teatro Txikia. Makiña bat pa-rre gozo eragiñak guzoi. Beorlegi joan zitzaigula, urte batzuek ba-dira. Arrazkero, gure Egileor, ikus-ten genduen Altzaga'ren aldiko antzezgille jatorrena.

bat eta iru umetxo itxi dauz mun-du ontan. Bere andre ta sendikoari —naiz ta erdeldunak izan— lerre onen bitartez gure samin agurrik beroenak.

Bien bitartean, jausi dan trokarte onetan mekaniku batzuk ibilli dira exkabadora au konpondu guraz. Antza ez eban euki aparteko pus-ketakerik eta beingo batean jarri dabe martxan. Konpondu ostein katerpillar onek, beste ezeren barik, egin dau bere bidea eta urregio egunen baten goiko kamiñoan iku-siko dogu berari jagokozan biarre-tan.

URBIA-N EDURRA

Aspaldi onetan ez nintzan izan Urbia-ko zela zabalean. Igaro dan asteko zapatuan —iraillaren 29-an— zela ortara ibildali bat egiteko erea euki genduan. Urbia-ko trabena biar egiten dauan Justa eta «Urbia-ko Erregiña» dan Elina andreak agindu euskuen ara joateko eurak bakarrik ez zirala gauza an eukazen tresna guztiak bera jetsiteko-ta. Pozik asi genduan ibildalia arratsal-de gozo bat igaro bear gendula-ta. Urbia-ko eldutarakoan jakin gen-duan ango barri. Emetik, Arantzazu-tik, ez eban emoten olakorik. Baiña an egoan edur, otz ta aizea... Gau batetik bestera ogetamar zen-tietro edur agertu ei zan. Pillo ede-rra zemendiko lenengoko egunetan gagozala pentsaten badogu. Ia-ia leku guztia igazko negua gozo-gozo izengenduan; aurtengokoa, barriz, ain gozo ez da izango emoten dau. Urbia-ko erregiñak esan euskuene-tik, orixe bera esaten ibilli ei dira aspaldi ontan artzain geienak be. Aurtengo negu onetan bada jara-mon geiago egin bearko deusagu erdeldun esakera areri: «Egualdi txarrari, arpegi ona».

URREZKO EZTIAIK

Arantzazu-ko konbentu onetan, santu guztien egunean, Aita Martin eta Bixente Astaburuaga anaiak profesako urrezko eztaik ospatu dabez. Praille oneek jatorriz Oñatiarrak doguz, Aita Martin abendu-ko 1898-gr. urtean jaio zan. Zarrantz-ko prantzizkotarren kenben-tuan egin eban bere eskeintza 1916 gr. urtean. Apaizgintza Arantzazu-n artu eban 1924-garango urtean. Apaiz eginda arrezkeroko urte geie-nak Txinan egin dauz kantauroko prantzizkotarrak Shensi-n euki izan dabezan mixioñetan. Gaur, barriz, Oñati-n bizi Santa Ana konbentu-ko klarisen kapellan lez. Bixente anaia —eta bide batez Aita Martin-en anaia— 1888-gr. urtean jaio ta 1916-garrenekoan egin zan praille. Ordutik onako urte guztiak Aran-tzazuko konbentu onetan egin dauz, tageienak txajer ofizioan egin be. Oraindik, naiz ta 79 urte euki, ez dau itxi ofizio au. Egutero-egutero Oñati-tik Arantzazu-ra datorren bi-dean ikusi zeinkezu bere kamio-agaz. Onetariko zenbat ibildali egin ez ete dauz Bixente anaiak!

J. LEGARRETA

Baiña Jaunak eraman digu au ere. Oraingo tea-tro gille gazteak, ba-dute nun ikasi aren eñetik. Ar-tzai Oneko elizan eman genion gure eliz-agurra. Abenduaren 3'garrenean; ain zuzen ere, egun ori au keratua degu, urteko Euskal Egutegia bezela, Xabier'ko Prantzizko donearen eguna euskeraz itzegiñaz il ala-ko egun onetan.

Ta gauza bat esateko gaude. Jose Egileor'en ille-tak erdera utsez egiñak izan ziran. Orrelako aldre-bekeria nori zor diogun, e takigu. Etxekoak ezer ez esan apaizei? Edo-ta auek bildur geiegia izan? Gu-aldetik, dakiguna esaten degu, ta Donosti ta Euska-lerri guziraiko, au esan bear degu: ETXEKOAK ES-KATZEN DUTENEAN, EUSKERAZ EGITEN DIRA ILLETAK, ARTZAI ONAREN ELIZAN ERE.

Beraz ba-dakizue guziok, emendik aurrerako, Ez kulpa guzia apaizei botatzen ibilli, ba. Guri Egileor lagunaren illetak erderaz ematen aditzea, praka m-riak, oial beltzarekin konpontzea baiño itxuragabe-koagoa iruditu zitzaigun. Zeruan euskeraz itzegiñaz artuko zuten, noski. An ikusi dezagula!

Jarrai taldeak «Ordu eroslea» agertu du

Donostia-ko «Jarrai» euskal antzerki taldeak «Ordu eroslea» agertu zuen «Principal» edo Antzoki Zarrean. «Ordu eroslea» ezaguna da oso, gaztelaraz «El comprador de horas» deritzana.

Antzokia ertz batetik bestera bete-betea jarri zan. Gazte jendea geien-tsuena. Zenbait neska fiñ eta mutil gazte ikusten zan andik eta emendik. Gero, gaurko señoritak euskera zokora botatzen dutela esango dugu. Ez alperrik. Zer nai ote dugu, gure neskatillak abarkak gaztea? edo dantza askatuekin egitea? edo baserri usaizko abesti ta antzerkietan jardutea?

Bi meritu ditu «Ordu eroslea» aldeko. Gaurko gazteria pil-pil jar-tzen duen gaia, bata. Eta, antzerkiaren giarra oso euskalduna izateak, bes-tea, azkenengo au derrigorrezkoa ez bada ere. Euskal emagaldun paregabe panama-ko Chorrillo kalean. Euskalerriko apaiz gazte bat antxe mixiolari. Eta euskaldun itza dela medio...

Jakiñekoa da «Jarrai» taldeari asko ere ez dagoela eskatzerik. Orain-dik gutxi ezi da, ez da eldu. Alare, poliki agertu digute antzerkia. Oso ongi eratu zigun Maria Karmen Uranga-k Rolanda Ustarritz emagaldun-ren papera. Maria Carmen neska ederra izanez, gainera, dotoretsu mol-datu zen oso antzokian.

Alaluya-k ere ondo. Une batzuetan ez zuen bear bezela bokalizatzen. Xabier Goenaga motz xamar asi zen Aita Mikel Ibarra-ren paperean. Itz batzutan korapillotatu ere bai. Aurrerakoan poliki moldatu zen.

Tarantula-k, berriz, oso ederki. Aldamenean exeri zitzaidan gazte batek ala zidan: Ezin dut siñistu. Atso xahar ori Arantxa Gurmendi da programak dionez. Ederki ari da. Baiño aurreko antzerki batean neskatilla ye-ye-rena ain airoski egiten ikusita gero, ezin dut siñistu. Gainera, lengo artan ez zituan orrek anak ain argalak. Oñetako aundiak jantzi ditue-lako itxura aldatu zait, noski.

Txaro Arteaga eta Joan Mari Indo ere poliki egundu ziren. Talde osoa moldatu zen egoki. Zorionak, bada, Mikel Korkada-ri, antzerkia ain eroso antolatu duelako, bai montajea ta bai antzerki jardunak. Antzerkiaren bukaeran, antzerkigilleeri begira, txalokada gartsu eta etengabeko batek itxi zuan jardunaldi pozgarria.

Amaitzeko, deadar dagizuet irakurle guztiori. Jarrai dezala, bai, ortan «Jarrai» taldeak. Eta betoz orrelako antzerki talde, ta antzerkiak Euska-lerriaren esnagarri. Deitu ta eraman zazute, euskaldunak, antzerki talde au erri guztietara. Baten batzuek eskatu omen dute. «Euskara halgi adi plazarat».

OIARTZABAL-dar ALEJANDRO

FUNCOR, S.C.I.

Benetako baserriarrak bear dituzten MAKINAK:

BIRINTZALLE - ERROTA - NAASTALE
ZERRA - URAGA - URASKA

Europa'ko aurrerakisuni'k onenak, amengo
nekasarientzat

ADI TA ORO! EZAZU

FUNCOR

AZKAR BEZIN ONDO

ELORRIO

Vizcaya 114

GURELESA

GIPUZKOA'KO TA NAPARROA'KO ESNE ONENAKIN
GERTUTAKO ESNEKIAK: ESNE PASTERIZATUA, ES-NE SOILLA, ESNE-AUTSA, ESNE-GAIÑA, GURINA TA
ABAR. - EGUNGO EGUNEAN, LURBIRA OSOKO ERRI
AURRERATU GUZTIETAN, ONELAKO ESNE TA ESNE-
KIAK BAKARRIK ERABILTZEN DIRA

GURELESA

EUSKALERRI'TIK PALESTINA'RA JOAN ETA ETORRI JERUSALEN'EN KALEZ KALE - KALBARIOA TA ILLOBI SANTUA JERIKO TA ITXASO ILLA

Bazkal ostean eztaukagu luzaro egoterik. Iruterdiak dira, ta Sor-taldian aguro illuntzen dau. Eus-kalerria'n baino ordu bi leenago gi-txi goiti-beiti.

Arratsalde onetan Golgota men-dia ta Illobi Santua ikusi gura do-

Eguzkiagaitik egingo dabe ori. Bai-ña kaleak illundu egiten dauz, eta alako tristura bat emon oi dautsie, lurpean ba legez lez.

Zer da kaleetako ats au? Euri-rik eza: auxe dabe okerrik aundie.

aren silbota? Ikusi ba zendu, iku-si!!— Etxok orrek gose aundirik izango, esan neuntson erdi-barre-ka albokoari.

ORTOSTU ZAITE...

Gora ta gora yoanda, ona Kal-bario oiñera eldu. Kristo il eta lur-peratu ebeneko mendia Jerusalem'-go arresitik kanpora egoan garai aretan. Gaur erri barruan dozu. Eliza aundi bat dago gainean. Illo-bi Santuko Basilika deritza. Kal-bariora izan zana ta illobia be bai, barruen artzen dauz.

Elizako ate-atean praille ortodo-xoak egiten daukue arrera. Ba-rruratu gariñekoxe, eskumatara dagon zurubi lakar eta luze batetik gora igo ta Ka'bario erpiñean ga-goz. Ementxe Kristo billostu eben; ortxe guretzute, arutzago il. Ain-bat altara, ta ormetan yazorikoari dagokiozan adigarriak. "Ortostu zaite, ortostu, leku au santua da ta", esan eutsan Jaunak Moises'i Sinai mendian. Emen ez dozu ola-korik entzun, baiña fededun ba zara, nik ezkakit zer eratako zi-rrarak artuko dautzun gorputz guz-tia, asi burutik eta oiñetaraño, ta ala bearrrez legez beleunikotz-ko gogoa etorriko yatzu, aintziñako egun batez odol salbagarriz busti-riko leku maitagarri oni biotz-be-roz muni egin dagiozun. Gurutzea zutunduta egoniko zuloa ikusita, batez be, zelan neuarrik egin ez? Eskerronak, damuak eta maitasu-nak eraginda, orixe egingo dozu.

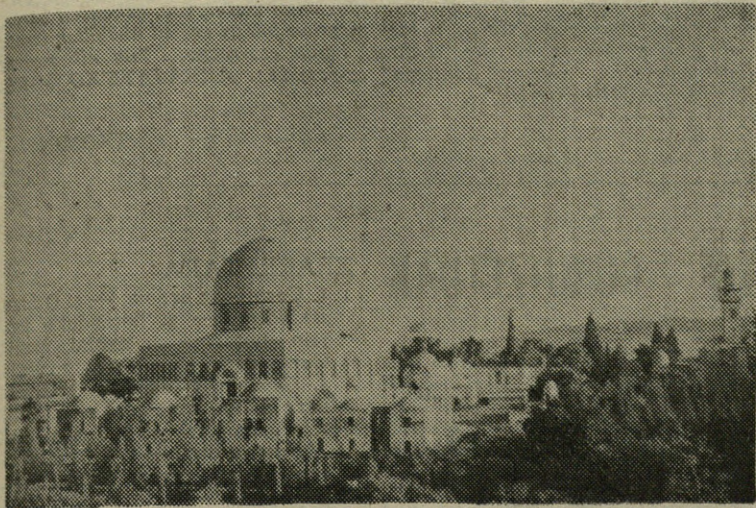
Kalbarioko gaillurra nati bitan banaturik dago. Lenengo zatia: Kristo billostu ta gurutzetu ebe-nekoa, ta au katolikoen eskuetan

ORRENBESTERIK EZTA...

Beti izan naz ikus-zale, ta gure taldekoak Illobi Santua banan-ba-nan eta astiro-astiro ikusten iñar-duen bitartean, ostera yoan nin-tzan begiraldi bat emoteko asmoz, Apain-apain yantzita egoan polizi-zaitzalle batek, buruz eta eskuz ki-ñuka bere berbetia ulertzen eneba-lako, a'ako bitarte erakusten eus-tan. Zer ete zan eta yoan nintzan. Ortodoxo bizar luzedun bat egoan barruan, ta arek be, era berean kiñuka, atxmustur bati mun egi-teko iñostan. Atx-mustura zer zan ezkakit, baiña Illobi Santuari dau-

Jeriko'ra eldutakoan, mendian izan ezik, argazkirik ez aterateko arrika egin leikiela-ta, aitzin emon dauzku gure gidari batek, eta ze-lako jend-modua ete dagoan ur-duri noa. Baiña, nire eritxi oker au laster zuzendu biar izan dot.

Uria aspaldi-aspaldiko dozu. Ur-teak zear, tokiz ainbat bider al-datu izan da. Kristo'ren eguneta-ko Jeriko, apur bat mendi alde-runtz egoan. Oso osp'itsua zan, izan. Herodes Aundia eritxan erre-gea, Belen'go seiñak il-erazo eba-zana, araxe yoaten ei zan nego-

Omar'en Mezkitia.

guzala-ta, urten aurretik biotz-dar-daraz legez gagoz.

"Torre Antonia" izan zaneke le-kura goaz zuzen-zuzen. Ementxe egoan, egon, Pilatos'en auzitegia. Ementxe entzun eban Kristo'k gu-rutzean yosita il bear ebaneko epai zorrotza. Nai barik irudimenak lan dagi, ta ebazle bildurti baten go-muta, soldadutza ankerraren biotz gogorra, ta erri baten odol-egarria zeni ezelan be kendu burutik. Ta arlosa oneik? Orra, ba! Kristo'k berak zapaldukoak dira, ziur. Al-detik a'de koskaz eta bitartez be-terik dagoz, zaldiak labanik egin ez egien.

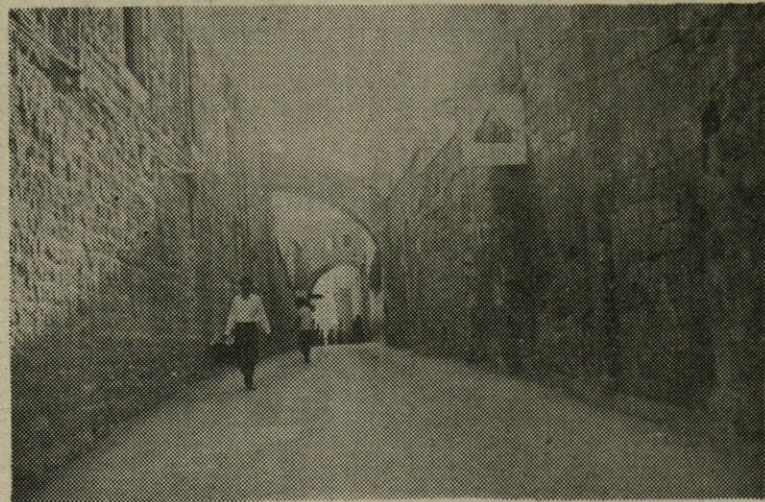
Pilatos'en egon - lekua izaniko onen leiotik bertan artzen da Omar'en Mezkitia. Aintziña juduen e'iza aundia egoan leku-l'kuan. Egon be, "Torre Antonia" juduen yauretxearen ertzean egoan, ari zi-rautsola. Ondo etorkion Erromako Agintariari bere bizietxea elizatik ur-urrean eukitea erria obeto zain-tzar lekua zanez, naasterik ba zan tzeke, eliza ingurua judutarren ba-antxe sortu zeitekean-eta.

Omar'en Mezkitia benetan bikal-ña dozu. Goi alde ruztia urre go-rriz edertuta daukala dirudi. As-paldikoa da, 691 garrenean anaitu-rikoa, baiña atzo-edo egiña dala esan daiteke. Ortxe dago zuti-zu-tik, judutasunaren biotz-biotzean ezipata bat yosi bai'eben. Ortosik yantzi ezkerro, sartu zaitekez ba-rrura, barikuetan izan ezik. Nik-neuk bertara yoanda eneban ikusi. Atx bat dago ondoan, ta, maoma-tarre esan zarrak diñonez. Mao-ma'ren astoak atx orretan egin ei eban gora gora, ta Maoma ortixik zerura yoan.

IBILLI TA IBILLI

Kristo'k gurutzea sorbaldan eba-la egiñiko bidea ber-bera egingo do-gu. Aldi areitan zortzi bat mt. hee-rago ei egoan kale-azala. Bidea, ostera, bera da.

Bai kale estuak eta biurriak! Eta aldartsuak. Batzuk alkarri dirau-tsela dozuz, goi aldetik estalduta, an eta emen bitarteak dabezala.

Jerusalem'go kale bat.

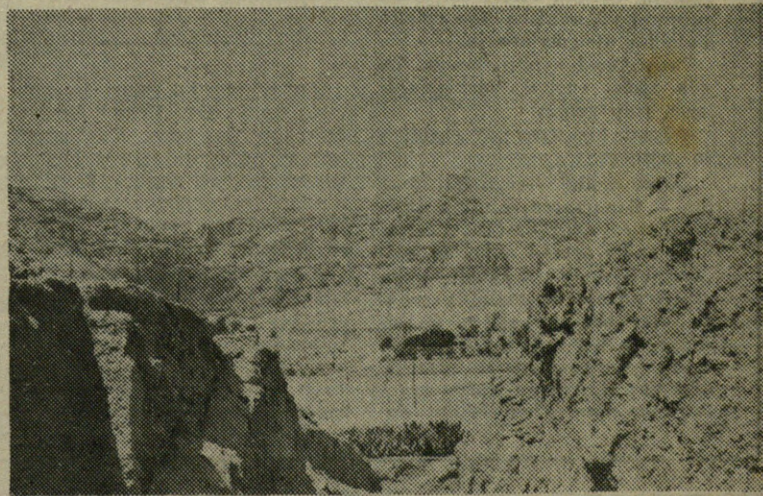
Kaleak ez dagoz utsik, ez, leku egingo nintzan.

batzuetan jendez gainezka. Ibilten be naiko lan daukagu. Eta hegi-ratu, zelan begiratzin lauskue! As-kok begi-erne ta yakin-guraz: gei-neak,, otz-otz. Gu-geu, iñori yara-monik egin barik, gurutz-bidea egi-ten diñardugu. Ortarako leku au-kerakoena; aroa, ostera, jendearen jendez eta zarataren zarataz, ezin txarragoa.

Amaikatxo denda agiri da emen. Edozelango zu'o txatar-illun bat, gar aundi ta kolore ederrekoak iku-eta dendia ortxe be. Egundoko sa-sidodaz olako baten. Ta saltzen egoan arabatarra bera etzan edo-zein, beren bibotetzar eta guzti. Ta

dozu; bigarrena, barriz, Kristo il zanekoa, ta emen ortodoxoak do-zuz agintari. Armeniotar kristauak ere euren eskubideak daukez. Emengo erlijioño naaste au nok aitu legiken be...!

Illobi Santua edo Kr'isto'ren Gor-putz illotza lurperatu eben lekua, Basilika beraren azkenaldian, eli-zaren erdi-erdian igiri da. Alako illetxe edo monumento bikain da-go illobiaren gainean, ortodoxoen erara yasota. Egin be, eurak egin eben 1808 garrenean, leenagokoa suak deuseztu eban ezkerro. Luze-zabalez 8,30 X 5,90. Sarrera estu ta makurra igaro ezkerro, zabalgu-netxo bat yatorkizu. Ortxe imiñi eben Kristo'ren Gorputz Santua, ta ortxe irugarren eguneran biztu.

Berrogealdiko Mendia (Monte de la Cuarentena) Kristo'k berrogei eguneko baraua egiñikoa, Jeriko'tik apur bat albora.

tsola dagonez, gomutagarri bikai-ñen bat izan daiteke. Makurtu ta nun egin neuntson, ta gero urte-ten nindoiala, ortodoxo bizardu-nak, len lez kiñuka, dirua botate-ko esan. Antxe egoan, egon be, otzaratxo bat dirua artzeko. Ori be egingo yoat ba, neure artian esanda, zerbaiten billa asi nintzan. Jordania'ko dirurik eneban aurki-tuten, eta Espaikia'koa erakutsi neuntson, eta berak ezetz, an ez ebalu gura. Obeto begirata, bost dolarrekoa atera neban, ta bizar-dun ortodoxoak ikusi. Baiña, bost do'arreko arek niretzat 300 peza ziran. Txikiagorik ez neunkala oar-tu nintzanian, bost dolarrekoa ba-rriro gorde ta kanporako bidea ar-tu neban, poliziarri ta ortodoxoari, kiñuka neuk be, enin doiala bota-tzen adierazota gero. Ango narma-rra ta yarduna bien artean! Ezer ulertu ez arren, neuri buruz iñar-duan, itzelak esaten, itxuraz.—Nik etxoak orrenbeste botatzerik gura, bai? ta or konpon!! eura entzu-teko eran euskaraz esan eta andik andegin neban.

AU BEROAREN BEROA!

Gaur goixean amaitzen dogu Jor-dania aldeko ibil-t'dia. Arratsal-dean Israel'era goaz. Ezin, beraz, unetxorik be galdu.

Betania'ri ta Lazaro'ren illobiari gain-begiratu arin emonda gero, beruntz artzen dogu al danik biz-korren. Bera ta bera, gorri-gorri agiri diran mendi bitartetan be-ra. Amman aldera. Samariarraren ostatua izeneko lekuan egonaldi-txo a egiteko ge'ditu gara. Jerusa-len'dik Jeriko'rako bidean lapu-rreren eskuetan yausi ta emon-emon eginda, erdi-ilda aurkituriko gizo-na, uste danez, ostatu onetan itxi eban samariar ongilleak. Gaur gu-dari-poliziak dozuz, angio inguruak zaintzen.

aldietan. Il be, antxe il zan Kris-to yayo ta gerotxuago.

Gaurko Jeriko ederra da. Ta aberatsa. Lautada zabal ta irripar-tsu baten dozu, pozez gainezka bai legoan. Ortukiak eta edozelango yakiak ugari. Iturri bat dago, egon, Eliseo'rena deritxana, igarle onek mirariz iturri orren ura edangarri biurtu ebalako, ta ort'xik datorkio inguru guztiari o'ako ugaritasuna. Emen'go eguzkia batera, ura gura aña izan ezkerro, zer emon ez, emon be, lur onek?

Olako berorik! Amaiak dira, ta eguzkiak oraintxe yoten dau bete-betea. Josue'k menderatu eban Jeriko or, goratxuago, dago, ta aren ondarrak ikusten yoan gara. Ezin egon baiña, ta arin gerizpera eta edari hero-arinearriak artzera. Gure txanpon guztiak ortantxe eralgiten doguz gelenbat.

UGER EGITEKO AUKERAKOA

Jordan ibaira urreratu ta begi-ralditxo bat egin ostean, Itxaso Illa'ra goaz. Ittotzeko arrisku ba-rik uger egin gura dozu? Itxaso Illa deritxan urtegiara yoan ba zend'z, olako aukerarik izango zenduke. Gatzak emoten ei dautso olako al-men arrigarria. Euneke 25 gatz daukalako, ur sendoa da, ta ez da iñor urperatzen. Baiña, gorputzean zauriren bat ba zendu, edo begie-tara ura yoan ba lek'zu, gatzak erree gingo leuskizuz. Orregaitik Itxaso Illean uger eginda gero, ur gezatan bustialdi on bat artzea on-do letorkizu. Oker au kendu ezke-ro, berebiziko ona ei da osasune-rako. Itxaso Illa lurbira guztian dagon urtegiarik sakoneno dozu, 398 mts. Mediterraneo edo Lurarteko Itxasoaren azpitik dago. Ez dago arraiñik, ez ezelango bizidunik. Or-tik datorkio "illa" izena.

AGIRREGABIRIA'K

GAZI-GAZAK

Yoan dan astean ezkontza bat edo beste kontau neutzuezan, dan gaur be eurerariko batagaz asiko naz. Oraintxe bost urte geure landolan lan egin eban neskatala euskaldunarena.

Egun batez diñost:

—Manu; kontutxo bat esan bearrean naz zuri. Ara; illabeteren bat dala, ezagutzak egiña naz doiztar batagaz, aleman batagaz; da ezkon-itza eskatu daust. Mutli ona deritxot. Nik ogeita zortzi urte dodaz. Berak ogeitamar. Egundo ezto izan alako aukerarik eta emen naukozu laratzetik dindiliz, zer eran tzun ezta kidala. Zuk zer deritxo zu?

—Maitasun arloan iñori onu emotea ezta erreza, ori bakotzak berak erabagi bearrekoa dala uste dot.

Ezkundu ziran. Eta senarrak emengo landegi baten eban arazoa amaitu ebanean, Dusseldorfera yoan ziran; angoa bai zan gizona.

Yoan zan udan, emakume ori, agurrak egitera etorri zan bere antxiñako landalora, lau urteko alabatxo ule-gorriarekin.

Pozez ikusi genuz danok. Ta guk biok, euskal-barriketaldi luzea izan geban.

—Zelan bizi zara ba? —galde-tu neutson.

—Oso ondo —erantzun eustan—. Senarraren sendiak arera maitea egin eustan; begiramen andiz artzen nabe. Dusseldorf, uri andia ta langillea dozu. Arratsaldeko zazpirak ezker, etxe barruan egiten da bizitza; ka'ean ezta iñortxo ikusten. Egoaldiari buruz neguan, otza da; edurpetan izaten gara. Larunbatetan zinea izaten do-

gu jonasgarri. Ta... egun batez izelako zarradea nabaitu neban ba!

—Zer dala-ta?

—Aleman zine-zaleak Bizkaya'n eginiko pelikula agertu zan. Bermeo, Mundaka, Laida ta ainbat urizka. Geure baserriak, sukaldeak oiturak, jo'asak, dan tzak eta baita be geure bertsolariak. Muxika'ko Areatza auzunean, Enbeitatarrak eta beste bertsolari ezagunak euren sayoa egiten eta neretzako arri-garriago izan zana. Aldama be antxe ikusi neban. Alako emosiñorik! (Aldama, geurekin lanean yarduniko muxikar gizon gaztea dozu; etxe-etxe-koa).

Gero barriz, Euskal-Erriatzaz esan ebezan itz-samurak eta gora'men ikusgarriak entzunaz, errayak koipetu yatazan, begiak ibai biurtu ta txaloka edo asi bearrean, negarrari emon neutson. Ortik nere gaurko bisita. Nere Erri-miña ikusiz, bertora etorriko giñala bizi izaten agindu eustan, eta emen gaukozu barriz. Zer deritxo zu?

—Zorionak zuri.

—oOo—

Yan-edanerako gosea ta egarria onak dira. Begiek be badabe orraitio berea. Yaki gozoa izan arren txura txarra badau, engara ezarten dautzu; ta alde-rantzira, maxkaltxoagoa izan da be, apinduraz orniturik itxuroso badator, gogoz yaten dozu.

Erbestetik etorri oi diran "turista" askori, esaterako, atzera eragiten deutse gure txibiak, txipiroyak. Gauza gozoagorik zer? Eta ain zuzen be, euri iñoin damotsen saltza baltz ar-tantxe dago gustagarririk one-

na. ¡Baña zoaze arrasoi orreikin eurekana!

Antza danez, kaxuela baltza ikustean, eurak egunero egin oi dabien zerbait gogorazten deutse. Da... guk zer egingo dautso-gu ba, eurak euren "zerak" orren illun egiten badabez?

—oOo—

Orra beste yazokun bat, begiak zer ikusi daroena.

Mañari'ko kerixak ospetsuak doduz. Udabarriko egun batez baserriko atadian bi andrazko andiki aza'ldu ziran, kerixak yan nai ebezala-ta.

—Exeri zaiteze emen; laster ekarriko dautzubenaz —esan eustan Txanton'ek.

Yoan eta igon zan etxosteko kereiz-ganera. Laster itxuli zan kolko betekin. Andikion aurrean atara ebazan kerixok azpil zuri batera.

—ioi chica, yo no como esas cerezas —esan eurerariko batek.

Igoi emon eustan kontitu Txanton'en kolko bizartsuak. Otzaratu baten ekarteke beste batzuk.

Otzaratxo artu ta yoan zan barriz Txanton, etxostera. Itzarea zugatz-orpoan laga/ zugatz-ganera igon eta bete eban kolkoa. Yatsi kerixatik, gerrikoa askatu ta prakalbarrenetik atara ebazan kerixok, otzaratxora. Orritxo perde batzugin apaindu eban otzarea ta eruan eutsezan da... "¡oh qué ricas están!".

A'axen zan; kereiz anpalai areik gozo egozan. Eta "áscorik" bage, asko yan ebezan.

¡Yakin izan baleke kereiz areik egin eben "errekorriduak"!

ABELETXE

Izkirimiriak Arrasate'ko mikeletia

Sasoi artan entzute aundiko "General Santiago" Burgos'tik maniobretan atera ta Gazteiz aldera inguratua zala, ez dakit zenabt eta badakit zenbat guda-mutil ta guda-tresnaz eta orrelakoxe kontu aundiak zekartziten orduko izparringiek orriak betean. Gazteiz'etik noiz irten ta nora jo bear zuen ere aipatzen zuten eta kontu aietan Mundrau'tik eguerdi aldera igaroko zala antzematea ez zan batere zailla.

Goiz artan ez bide zuen Mundrau'an iñork lan askorik egin, puntuan bein denak "Arrasate" aldera begira, andik agertu bear bait-zuen "General Santiagos" ez dakit zenbat errejimenturekin eta iñork ez baitzuen orrelako gudarozte ikusgarriaren etorrerako izpirik ere galdu nai. "Zerrajeruak" ere alase euren lantegian...

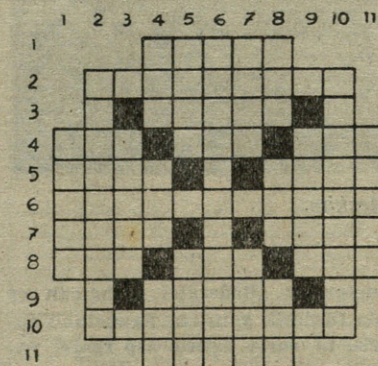
Alako baten, amarrak aldean, zabaldu da otsa... "BAJATOK GENERAL SANTIAGO!!" ... ta denak ariñiketan "Arrasate" aldera, "Zerrajeruak" aurrenengo ta erri osoa ondoren... Katurik ez zan etxean gelditu...

Itxoin-da itxoin-da itxoin-da an ez zan ezer agertzen (ez onezkero agertuko ere), ez "Generalik", ez "Santiago'rik", ez guda-mutilik, ta ez guda-neskarik...

Aritik ekartzen da arilla ta bateri galde, besteari galde, azkenik jakin zuten nork emana zan lenengo deia... Gizagajo xammarra zan bera ta an zebillen bere burua nundik ezkatutuko, baiña alperrik... Antzeman zutenean, arek entzun bear izan zituenak!... (Mundrau'tarrok zakarrak gara gero orrelakotat!)... Baiña ainbesteariño erasi zioten eze, azkenean barari ere kokoteraiño eragin zioten, berotu zitzaion berari ere ta ukabilak jasota "ulu batian" erantzuten die "Txitxu" baiño asarreago... "Ba nik zerbait ikusi juat-pa!!" "General Santiago" ez-pazuan... ARRASATE'KO MIKELETIA IZANGO ZUAN!!...

TXOMIN

ITZ - GURUTZETUAK

ZEARRETARA:

1. Gernikako arbola. — 2. Oratze, atxillotze. — 3. Beranduko gaztain mota. — 4. Sardai, makil. — 5. Guztia, dena. (a. a.) Aga, zoritzar. — 6. Gipuzkoar apaizak kristauki bear duten lurraldea. — 7. Oroigallu, oraigarri. — 8. Susko, gori. — 9. Zaplateko otsa. — 10. Lurrun, usaitzar. — 11. Onen, orren, bezin. — 12. Diru, perretxiko. — 13. (a. a.) Matxarda, arde. — 14. Aldu, makaldu. — 15. Basauntz.

GOITIK BERA:

1. Gure asterokoa. — 2. Krisallu. — 3. Egoaldeko ugartea. — 4. Begira or. Arpegiko kako. Bat edo beste. — 5. (b. g.) Saski. Ardaska, turuta. — 6. Gernika'ko Arbola ren egillea. — 7. Arto-opil mea. — 8. (b. g.) Ozkirri, alge, geldi. (b. g.) Erne, begirale. — 9. Eginkor, xamur. — 10. Miñ-artu, maingutu. — 11. Gertaitz.

AGERPENA:

1. Argia. — 2. Argiontz. — 3. somas. — 4. Ara. Sur. Edo. — 5. rati. Adar. — 6. Iparragire. — 7. Talo. Nagl. — 8. Tlo. Iaz. Sen. — 9. Ertaz. — 10. Elbarritu. — 11. Adiz.

GOITIK BERA:

1. Ariz. — 2. Arrapatz. — 3. Alalo. — 4. Aga. Oro. eba. — 5. Elos. Inad. — 6. Gomutagari. — 7. Inar. Zati. — 8. Als. Alm. Ziz. — 9. adras. — 10. Indargetu. — 11. Orin.

ZEARRETARA:

Eraria epela dagola?

FAGOR'ek oztuko du berela

CHIMBO
EDARI-URTZAILLEAK
CHIMBO

(Destilerías CHIMBO)

Erriko Alondiga

BILBO

Urrutizkiña 312800 ta 317400

Baserriaren alde
EUSKAL IRRATSAJOAK

Caja de Ahorros
Municipal de San-Sebastián

Banen banako gaurak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak

Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea

Baserri. lur-tresnak ta abar

Torrelavega'ko Perira joan
etorriak

AITONAREN IRAKATSIK
Ez dakigu zer ikusteko gauden!!!... Erreloju bana!!!... Gu geure denboran errelojurik gabe ere ederki asko baliatzen ginduzen ba eguzkiak, ordu bete goitik-betik!!!!...

euskal kritismak

EGUBERRI ZORION AGURRAK
FOTO ARTURO'N

Alameda Calvo Sotelo, 2

DONOSTIA'N

ERAMAN-EKARRI'rako
AGENCIA

Transportes ALE

EUSKAL ETA ERDAL
ERRI GUZTIRAKO

Iparaguirre, 8 - DONOSTIA

PIÑU PERRETXIKUAK

Orain denbora asko ez dala agertu zan Zeruko Argian idazki bat "PERRETXIKUAK" izendatua. Idazkai mamitsua, betegiña, bertan erabiltako gai oso ezaulea. Bere egile A. O. zan.

Mota guztietako perretxikuak izendatzen ziran.

Euren artian, lekaxiñak edo piñu perretxikuak. (Erderaz robellón). Piñu artean datozenak, kirten mekuak, gain laruzkoak.

Esaten du idazlariak, onek piñu perretxikuak Bizkaian eta Gipuzkoan oraintsu arte etzizala ezagutzen.

Orretzaz gertaldi bat azaldu bear dot.

Orain berrogei urte gutxi gora bera eta ni txikia nintzala Gernikan biziaz nire sendi guztia, aita oso perretxiku zalea zan. Eta perretxiku asko artzen zun basoan.

Bein jun zan Kataluña'ra ibiltaldi batian eta antxe ezagutu zuan eta jan ere bai gozadun piñu perretxikuak. Gernikara itzuliz Kataluña' tik, bere lagun artian, udazkeneko larunbat batian esan zun:

"Bijar igandia da eta perretxiku billa nua".

Lagunak erantzun zioten: "Baña zertara jungo zera, orain ez da perretxiku garaia-ta".

—Bai, ba, ni banua, eta perretxikuak ekarriko dodaz.

Eta ekarri ere zun perretxiku asko. Piñu perretxikuak ziran.

Ardantegi— biltokian nere aitak perretxikuak apainduaz iñok etzun nai jan, pozoitu bildurrez, ez zuten ezagutzen da. Aitak danak jan bear bakar bakarrik, oso gozuak zego-ezan eta oraindik bizi bizirik dago Jaungoikoari eskerrak.

Gertaldi orren ondoren nire aita-ren lagunak asi ziran piñu perretxikuak batzen eta jaten. Ori jazo zan 1925'ko urtean. Orregaitik Bizkaian norbaitek ezagutzen zuan piñu perretxikuak orain baño lenago.

Egitan piñu perretxikuak oso gozuak dira. Neretzat gozuenak. Erderaz "a la plancha" esaten dan era asko jaten da. Orrela ur gabe geratzen dira eta obeto dagoz. Gatza, olio eta berakatzat jarri eta janaririk onena da. Gaur bertan asko jan dodaz oraintxe da garaia-ta.

Emen Kordoban eta Andaluzi'ko toki geienetan, garai ontan, udazkenian, askotxo artzen dira. "Sierra Morena'ko" baso guztiak, piñu artian, perretxikuz beterik dagoz.

Orain arte emengo erritarrak etzuten nai eta alperrik galtzen ziran. Baña geroz, katalanak etorriaz eta merkatzalle onak izanaz, dana birrindu dabe eta burni bidez eta "kamioi" bidez perretxiku guztiak Kataluña'ra dijoaz. Bartzelona'ko azokan eun laurleko edo pezeta kilo" ordaintzen omen dute.

PERTIKA TA UNANUE'TAR JON

BELAR MAKIÑA BERRIZ

Fabrika'ren jabeekin alkar izketa

Egunero bi kilo pixu irabazten dituzte ganaduak

Lengoa zerbait esan genizuen «BELAR-OLA» nola sortua dan. Makiña batean, lurrik gabe, naikoa belar egunero sortu dezakegula, genion. Mirari au Orozko'n gertatu dala gure artean.

«Makiña» ori sortzen duan Elkartearen orria begien aurrean degu. Elkarre orren izena «HYDROPONICS, INC.» da. Izen bitxia, al'ezta? Esaten genduan bezela Elkarre edo Soziedade onek egiten ditu, ogei metro lauokutu zabal-luzeko Kutxa batzuek eta auetan sortzen da belarra.

Kutxa oiei «ETERNA PRIMAVERA» jarri die izena. «Betiko Udaberria», alajaña. Norbaitek, makiña onen berri jakin nai ba-du, idatzi dezake Bilbo'ra.

Guk ere zerbait jakin nairik egin degu gure alegiña ta emen dijoazkizue galdera-erantzunak gai ortaz, Fabrika orren jabeari egiñak:

—Zerorren burutik atera al-da «Belar-Ola» ori?

—Ez nuan nik onelako burutapenik. Premi bat sortu zitzaidan, eta «Belar Pabrika» onek nere premia osatzeko bidea eman dit.

—Nolatan izan zan ori?

—Orozko'n Bizkai alde ontan, ba-nuan basarri bat. Lur aietan zerbait egin nai izan nuan, irabazpidea sortzeko eran. Burua berotu ondoren, aragitarako saltzeko ganaduak jarri nai izan nituan. Eta ortarako, «Okela sortzeko Ekintza Alkartuarengana jo nuan. Erderaz: «Acción concertada para la producción de carne» izeneko Gobernuak asmatu duan Langintza bat da «Acción concertada» dalako au.

—Nola jakin zenduan makiña onen berri?

—Ari nintzan nere ganadua bear bezela mantentzeko lur geiagoren billa, ta alperrik izan ziran nere alegiñak. Ez nuan nere lurak zabaltzeko biderik arkitu. Orduan eldu zan nere belarrietara makiña onen berria. Ipar Ameriketan ba-zala etxean belarra sortzeko makiña bat, eta España'n Madril aldean ari ziralda, Ameriketako patentea erosi ta emen makiña oiek egiten. Joan naiz Madril'era ta ikusi orduko, erosi nuan emen ikusten dezun sorginkeri au.

—Beste iñun ba al-da onelako makiñarik?

—Españiña barruan, lenengoa dezu au. Eta edozein basarritarrek erosi dezake, nik bezela, «Crédito Agrícola»ren babesean etxeratuaz.

—Eta Ameriketan ezaguna al da makiña au?

—Ezaguna ta zabaldua, gaiñera. Indianapolis aldean dezu HYDROPONICS, INC. izeneko elkarre edo soziedade bat. Onek egiten du makiña au. Aundi-txikian aukeran daude nai dituzun bezelakoak. Zerorri komeni zaizun bezelakoa egingo dizue. Zinean ere ikusi ditut Ameriketa aldeko basarri asko; eta aietan bei, naiz txerri, naiz oilloak azteko etxeak. Etxean sortutako belar onen bidez, egundoko abereak azten dituzte.

—Ta ze azi erabiltzen dute ganaduak gizentzeko?

—Ameriketan oloa, naiz garagarren azia erabiltzen dute ontarako. Ta azi oiek egundoko janari indartsua iritxi dute makiña auetan. Nik beste azi batzuekin egin det nere saiaketa, baiña etzait egoki atera; nik botatako azi oiek garestitxoak eta gaiñera denbora asko bear dute azten.

—Ta Ameriketako sistema ori irabazgarri al da?

—Ain irabazgarri ere! Makiña kosta zaizuna, bereala ateratzen dezu. Izan ere, berrogei miñutu egunero naikoa dituzu, zere lana bukatzeko. Zure azia kutxan zabaldu, urez busti ta ondutako belarra jaso, ta kito. Bukatu

Landola-erramintak. Lan-tresna guztietarikoak. Galtzairu kalibratuak. Leunketa gaiak.

F ERRETERIA U NZETA

EIBAR. Apartado 18. Ibarrecruz. 14
Urrut. 71.000

Ez Merkenak,

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira ganadu on, indartsuak, Eta nora jo jakin bear du baserritar burutsuak, Berebiziko aragi pillak; gaiñera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRETERIA

da zure lana. Eta guzi au, zere ikulluaren ondoan gelditzen zaizu etxe barruan. Sorotik etxerako karriok utzi dituzu onela. Zenbat denbora aurretzen dezun, ikusi besterik eztago.

—Eta zenbat ganadu azi ta gizendu ditezke onela?

—Makiña onek ematen duan belarrarekin, 30 txal, naiz, 20 bei azi ditza-kezu. Onela azitako belarrari, amar-amabi bat kilo belar igar, naiz arto azal geitu ezazkietzu. Ta obeto gizendu nai ba-dituzu, bota ere kilo erdi soja-irin. Au guzi au, obeto adieraziko dizue eroatera joaten bazera.

—Ta orrela eginda beste gabe azten al dira abereak?

—Ameriketatik datozen berriak diotenez,era orretan egunero bi kilo pixu irabazten dituzte ganaduak.

—Ori giro oneko alderdietan gertatuko da, ezta ala?

—Bai zera! Ori, edozein lurretako basarrietan egin ditzake. Makiñari ez-paizalo ardura, kanpoan ze giro egiten duan. Zuk etxe barruan daukazu belargintza, ta urtean 365 egunetan berdin sortzen dezu zere eguneroko belar berria.

—Orduan Euskalerrirako ederki baiño ederkiago dator makiña ori?

Erosoago ezin. Gure artean, ikullu aundia eukitzeko ta mantentzeko lur gutxiegi degu basarri askotan. Makiña onek zuzentzen ditu oker ori. Belar guzia etxean sortu dezakezu, lur gutxi izan arren zure basarriak.

—Ortan, basarria, txikia izanda ere, irabazpide ona egin ditezke sistema onekin?

—Bai, gizona. Ta au da guk biotz-biotzez gure basarritarrei esaten die-guna: ez ditezela basarria utzita kalera jetxi. Ta bakarrik ontan asteko ke-menik eypadute, alkatu ditezela auzoko iru-lau bat basarritar eta jarri de-zatela beren ikullua, gaur alako bi ganadu geiagorekin. Gaur lau dituanak, zortzi bei jarri bitza, eta onela besteak ere. Besterik gabe, ikusiko dute nolako irtenbidea sortzen zaien, eta gerora, gauzak ondo ikusita, bakoitzak bere aldetik asi nai ba-du sistema onekin ganaduak gizentzen, egin deza-ke nai duana.

Au da guk jakin deguna. Benetan artzekoa dala iristen zaigu «Belarmakiña» au. Betezere, lur gutxidun basarrientzako aukerako irtenbidea izan ditezke. Nolanai merezi du gure nekazariak ontaz konturatzea. Besterik gabe, gure basarriei, irabazpide ona sor-arazten ba-diegu era ontan, egiña degu ainbeste desiatzen deguna.

Gure mendiak basarritz jantziak iraun dezatela geroko urtetan ere! Ori da gure gogorik biziena.

1.896

1.966

GIPUZKOA'KO PROBINTZI - ERATETXEA

(Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa)

Zure diru bearretan gure

"PRESTAMEN SERBITZARITZA" (Servicio de Préstamos) balia zaitez.

Zure baserria erosteko edo obetzeko
Zure Arrantz-Ontzia erosteko edo obetzeko
Aberea —azienda— erosteko edo obetzeko
Baratzeko frutuak obetzeko
Jakimbidean jarri zaitez Donostia'ko gure
7 ofizinetan eta Probintziako 59 sukursaletan

**BONBOITEGIA
BEZUZAK**

Lor

IGANDE TA JAIEGUNETAN IRIKIA

DONOSTIA

Hnos. Iturrino, 22

Urrutizkiña: 1 94 15

ERLOJU TA BITXITEGIA

Eduardo Chopeitia

Getaria, 10 Urrut. 17751 Etxekoa 22700 DONOSTIA

LOURDES IRIONDO, abeslari

BIHOTZA ETA ADIMENA BERE ABESTIETAN

Bere bi diska agertuko dira egun gutxi barru

Berri on batek artu gaitu egun auetan. Euska'erri osoan guztiz ezaguna dan Lourdes Iriondo abeslariak bi dizko grabatu ditula Belter etxean, eta disko oiek egun gutxi barru argitaratuko dizkiotela.

Berri pozgarria benetan. Aspaliditik zegoen jendea galdezka Lourdes'en abestiak noiz agertuko ote ziran. Abeslari gutxi, izan ere, Lourdes bezain sakon jendearen bihotzean sartu diranak. Bere abots legun eta ezitsua, eta bere abesti zoragarriak, zirrara aundi bat sortu dute ainbeste euskaldunen artean. Herriak herri ibilliaz, txalo ugari bildu ditu Lourdes'ek.

Urain, gaur egunez, bearrezkoak ziran bere diskoak, jendea zaleturik bai zegoen entzuteko. Eta, atzenik, desio hori realitate bihurtuko da. Ez nai bezain azkar, baiñan bai garaiz.

Gertakizun hau dala ta, Lourdes'ekin alkarrizketa bat antolatu nai izan gendun, bere iritzia "ZERUKO ARGIA"ko irakurleerri agertu ahal izateko. "Ez dok amairu" taldeak batzarrak egiten ditun tokian arkitu gendun Lourdes, eta irripak batekin prestatu zen gure galderak erantzuna ematera. Bigarren aldia da aldizkari onen orrietan Lourdes'en iritzia agertzen dirala. Orain urte ta erdi, Lourdes abesten asi berria zenean, emen.

txe egin zitzaion lenengo alkarrizketa. Presentazio bat izandu zen hura. Gaur ez du Lourdes'ek presentaziorik bear, aski eza'una bai da Euska'erri guzian.

Bere arrera ona eskertu ondoren, onela asi giñan galdezka:

Lourdes, noiz eta nole asi ziñan euskeraz abesten...?

—Egun batez, orain dala bi bat urte, nere lagun batek Andoain'go jaialdi batean euskeraz abesteko eskatu zidan. Oso interesantea iruditu zitzaidan, eta pozin prestatu nitzan orretara.

Asiera hura gerezetik, beste herrietatik dei egingo zituzten; nun abestu zendun ondoren, eta nola jarraitu zendun aurrera?

—Loicla'ko herri-irratian jakindu zuten euskeraz abesten asia nitza'a, eta ara dei egin zidaten. Ondoren, Zizurkil'en Otaño'ri, eta Asteasu'n Pello Errota'ri egin zitzaizkieten omenaldietan abestu nuen. Aiek izan ziran nere asierako egunak seinalatuenak.

Euskeraz gitarrarekin abesten asi ziñaztenetatik, zu izandu ziñan lenengo andereño bakarra. Euskal-publikoaren kezkarik ez al zendun?

Ez. Euskal pub'ikoa oso ondo portatu zen beti nerekin asieratik, eta konfiantza aundiarekin abesten nuen.

Lourdes Iriondo alde batetik bestera dabill abeslari. Orain aste batzuek, Bilbo'n abestu zuen "Ez dok amairu" taldearekin. An izandu giñan entzuten gu ere, eta gauz batetaz konturatu giñan: Lourdes'en abestiak oso sakonak dirala. Eta gai oso sakonak dirala. Eta gai ontaz galdera bat egin nai genioke...

Lourdes; gaurko zure abestik eta asierako aiek, berdiñak aldira?

—Ez. Ez dira berdiñak. Oraingo auk "gogorragoak" dira.

Eta zergatik da orrela...?

—Gogortasun hori ez da nere abestietakoa bakarrik. Toki geienetan orrela da. Bear bada, lehenago abestia gauz polit bat bezela konsideratzen zen. Esakizun aundirik gabeko gauz ariñ bat bezela. Gaur berri, esakizun aundiak ditu herriari kantatzen zaion abestiak. Beste kontzientzi batekin kantatzen da gaur. Herriaren problemak kantatzen dira...

Abestia ez da beraz zuretzat gauz ariñ bat?

—Abestia era askotakoa izan liteke. Abesti ariña; maitasun abestia; dantzarakoa...; milla eratakoa. Baiñan gaur inoiz baino geiago, abestia herriari bere problemataz itzegiteko mudu bat da, batez ere.

Lourdes... esaguzu mesedez zuri gustatzen zalzitun abeslarien izenen bat.

—Raimon, Aznavour, Joan Baez, Brel... eta beste gaurko asko ta asko dira gustatzen zaizkidanak.

Lourdes'ek oso serio erantzuten du, eta noizik bein irripak goxo bat ortetzen zaio. Bere abestiak jendea liluritzen dute. Urnietako Lourdes Iriondo guztiz neskatx erokia da... Tentalarri sentitzen gera eta ga'dera ausarditsu bat egiten diogu. Erantzungo ote du...?

Aizu, Lourdes... senargairik bai al dezu?

Au entzutean, Lourdes'ek parre zabal bat egiten du.

—Zer ba...? Ezkontzarako eskari egin bear al didazu?

Eta berriro parre egiten du, eta baita guk ere. Ez dago Lourdes arrapatzerik... Berriro serio jartzen gera, eta nere atzeneko galderak egitera prestatzen naiz, bera geiegi nekatu ez dedin.

"Ez dok amairu" taldekoa zerala entzun det. Esango al zenidake, mesedez, "Ez dok amairu" zer den?

—Ba, ara. Euskal abestia galdutzen ari zala konturatu giñan. Aspaliditik, gazte jendeak irratia eta telebisioan entzuten zituen abestiak kantatzen zituan. Gauz onen arrazoia zela ote zen pentsatzen jarri giñan, eta iritzi batera iritxi giñan: euskal gaztediari etzaizkiola abesti zaharrak aski. Boga'-boga ez dala aski. Gaztediak garaiko abesti berriak bear dituala. Eta ontaz konturatu giñanean, euskal abeslari guztiak batu egin giñan, eta "Ez dok amairu" taldea sortu genuen.

Orduen, zuk diozun, "Ez dok amairu" taldeak abesti berri serioak bakarrik kantatzen ditu...

—Ez; ez da ori ere. Guk, antziñako abesti jatorrak berpiztu egin nai ditugu; eta, era berean, abesti berriak sortu, era guztikoak. Orregatik, egin zagon kontu, "Ez dok amairu" taldean, Mikel Laboa'k eta Yon Mingo'k antziñako abesti zaharrak abesten dituzte. J. A. V. Iñar'ek, berri, modako abestiak, euskerara itzulita. Benito Lertxundi'k ere ori egiten du, eta gañera berak sortzen ditu berriak. Julian Lekuona, Xabier Lete'k eta nik, problema eta protesta batzuetaz itzegiñaz abesten degu. Atzenik, "Biurriak" eta "Yolos" taldeak, "ye-ye" abesti ritmikoak. Baita ere, Arza anaiak txalaparta jotzen dute, eta Luis Bandres'ek alboka... Ikusten dezun bezela, denetik dago. Ezin liteke esan ba one'akoa edo orrelakoak "abakarrik" gerala. Gaurkoak izan nai degu, eta ori da dena.

Lourdes, etzaitugu geiegi nekatu nai. Oso ondo agertu diguzu zuen talde berriaren izakera. Zurekin gaude gu ere, ezin bestean, eta irakurle geienak orrela egongo dirala seguru gaude... Lourdes, orain, atzenik, notizi baten berri emango al zeniguke? Bartzelona'n disko batzuek grabatzen egona zerala entzun degu; egia al da albiste pozgarri ori...?

—Bai; ala da. Belter etxean bi disko grabatu ditut, eta laixter agertuko dirala agindu zidaten...

—Pozik al zaude ori dala ta?

—Bai, jakiña; pozik egon bear.

—Lourdes; bukatu baino len azkeneko gauza bat jakin nai genduke... Zure disko auk famarako bidean ia rri zindeteke; ametsik egiten al dezu sentidu orretan...?

Lourdes'ek berriro irripak egin du.

—Ez dut orrelako ametsik. Nik ez det fama desio; etzait batera ajola. Nik euskal publikoak eskatzen ditaleko abesten det, eta orregatik grabatu ditut disko auk, ez beste ezergatik... Euskal abestia mundu guztian zabaldu dedilla; ortan saiatu bear giñake. Ori da "Ez dok amairu" koen ametsa. Merez du saitzea; ez al zalzu iruditzen...?

Ixillune bat egin da, eta gu Lourdes'en gandik beste bat arte agurtzen gra, alkarrizketa au eskeini digulako bihotzez eskertuaz.

Despeditzerakoan, Lourdes Iriondo'ri eta "Ez dok amairu" ko abeslari guztieri, suerte aundi bat opa diegu emendik aurrerako beren eginkizunetan ere.

Orain Lourdes'en abestiak argitaratuko diran bezela, laixter taldeko denok argitaratuko omen dituzte beren diskak, banan-bana...

Gaztedia berriro martxan jarri da, eta inoiz baino obetoago ari dira lanean... Ez al da au seinalerik onena...?

A. J. ERGOIEN

Zein degu «Gezala» txistularia?

Iñor ez, alajaiña! Jatorriz, Bilbo'ko etxe bateko odola du. Emendik pamili ura, zati bat Galizi alde- ra ta beste zati bat Prantzi'ra zabaldu zan. Joskille edo sastre-denda bat dute Paris'en. Baiña guregan- dik aldegin zuten auk, oraindik emengo oroitz- a zintzo gordetzen dute, ta gure mutil txistulari au, or zear ibillia da Ameriketako'n eta Europa'ko alderdi askotan Etorki abestaldearekin.

Bere danbolina ta tristua aldean dituala, alde askotako jende prestua izan du entzule. Ingalaterra'n Margarita errege-alabaren aurrean, Holanda'n Be- atriz eta Irene errege-alaben aurrean, Paris'ko Cam- pos Eliseos'tako Antzokian, Nueva York'o Carneg- ie Hall'en, Ipar Ameriketako TV'en, Kanada'ko Antzokietan, Triakago Opera'n, Eisenhower lendaka- ri zanean ere izan zuen bere entzuleen artean. Nun ez?

Eta entzule askorik egundoko arripena sortzen die, gure txistu bakun onek, bere iru zulorekin ba- karrik nolako mutilla azaltzen dan ainbeste soinu ateratzeko. Sinistu eziñik urreratu izan zaizkio leku askotan musikolari aituak, eta arri ta zur gelditu dira, urretik ikusi dutenean, gure txistuaren yayo- tasuna.

Bost illabetean ibillia da Ipar Ameriketako, alde batetik bestera. Las Vegas aldean, San Frantzisko aldean eta abar. Azkenengo erri onetan, bere jo- al- dia eten zioten txaloka betean. Orregatik Gezala'ri "Txistuaren Paganini" deitu izan diote.

Ta orratx... Gezala'k Bilbo ez du ezagutzen oraindik, eta asmo bizia du Euskalerrian bere erria erakusteko ta entzun-arazteko. Aukera ederra dute oraingo ontan bilbotarrak Eres-Jaialdi onetan.

ERESKOI